

Новы Час

ДРУГОЕ ПРЫШЭСЦЕ

Стар. 6

ТАЛЕРАНТНЫЯ ПРАГМАТЫКІ

Беларускае грамадства ў сваім геапалітычным выбары кіруеца прагматычнымі разлікамі — такія высновы сумеснай сацыялагічнай працы

Стар. 5

ЛІДЭР НАЦЫІ АБО БІЧ БОЖЫ

Пра казахскі аўтарытэрыйм журналіст «НЧ» Алег Новікаў размаўляе з праваабаронцам з Алма-Аты Андрэем Грышыным

Стар. 12

ПАДЗЕІ Ў РЫТМАХ і РЫФМАХ

Стар. 14

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

ПРАФЕСІЯ — ПАЭТ

Аналітыка ад Марыі Мартысевіч

ГАДАВІНА

TRIAL-ВЕРСІЯ «УСХОДНЯГА ПАРТНЁРСТВА»

Вольга ХВОІН

Цягам года ад пачатку праграмы «Усходніе партнёрства» Беларусь праявіла сябе як актыўныя ёсць удзельнікі. Аднак зразумела, што для супрацоўніцтва не дастаткова толькі жаданні ў афіцыйнага Мінска і апазіцыі. Беларуска-еўрапейскім адносінам усё яшчэ бракуе палітычнай волі да выканання грунтоўных патрабаванняў ЕС у сферы паляпшэння сітуацыі з правамі чалавека, а таксама ўмення ісці на кампраміс.

Так, у лютым на навязанчаныя тэрмін было адменена пасяджэнне парламенцкай асамблей праграмы «Усходніе партнёрства» (Еўропа) з-за супрэчнасці па складзе беларускай делегацыі. Бакі не змаглі даводзіцца адносна таго, чы будзе прадстаўляць нашу краіну ў Еўропе: афіцыйны Мінск не пагадзіўся на прадстаўніцтва апазіцыі, а Брушель — на то, каб беларуская делегацыя складалася выключна з дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў. Еўрапа з'яўляецца як структура наса мрэшч, не будзе мець вілікай палітычнай вагі, аднак у адносінах паміж Беларусью і ЕС паказае гатоўнасць нашай краіны да кампрамісу з дыялогом. Нагадаю, што АБСЕ мела прозонзіі да выбараў у Палату прадстаўнікоў Нацыянальнай сходу, якія адбыліся ўвесні 2008-га.

Не так даўно з'явіўся новы маяк у моры непараўнанімі з ЕС. Парламенцкая асамблéя

Савета Еўропы (хадзячы гэта і не мае наўпроставага дачыненія да праграмы «Усходніе партнёрства», але ж завізана на агульнае збліжэнне з ЕС) прыняла рэзоляцыю, якую прадугледжвае прыпыненне кантактаў з Беларуссю на высокім узроўні. Генеральны сакратар СЕ Турб'ерн Ягланд заявіў, што Савет Еўропы не бачыць магчымасці для развіція дыялогу з Беларуссю.

«Мы атрымалі паразу, калі ў Беларусь нідаўна было прыведзены ў выкананне дзве смяротныя кары. Як вы ведаце, ні адна краіна не можа быць сібрам Савета Еўропы, калі ў ёй адбываюцца смяротныя пакаранні», — падкрэсліў Ягланд. Палітык зазначыў, што аддае сабе справадачу ў тым, што ў Беларусі няма дэмакратычнага працэсу, пры якім людзі маглі быт памяняць дзеючы рэжым, «але Савет Еўро-

пы не можа ўмешвацца ва ўнутраныя справы асобных краін, асабліва ў справы краін, якія не з'яўлююцца яе сібрамі».

Варта прыгадаць, што праграма «Усходніе партнёрства» з'яўляецца працягам Еўрапейскай палітыкі суседства, якая мае на мэце ўмацаванне адносін з краінамі — суседзямі ЕС і супрацоўніцтва па стварэнні зоны бяспекі і дабрабыту праз пакровскую стратэгію. Пасля з польска-шведскай ініцыятывы ў дадатак да Еўрапейскай палітыкі суседства паўстала «Усходніе партнёрства» — праграма для шасці постсовецкіх краін — суседзямі ЕС (Азербайджана, Арменіі, Беларусі, Грузіі, Малдовы, Украіны). У сакавіку 2009 года лідэры 27 краін ЕС прынялі рашэнне наконт пайнапраўнага ўключэння ў праграму Беларусь.

Пасля майскага саміту праграмы «Усходніе партнёрства» ў

мінулым годзе афіцыйны Мінск актыўна падаваў на разгляд у Еўракамісію розныя праекты, каб атрымаць фінансаванне на іх реалізацыю. Трасці сектар удзельнічаў у працы Форума грамадзянскай супольнасці, першым паседжанні Каардынаторынага камітэта форуму, і прадстаўніцтві беларускіх НДА нават змаглі ўзяць ўдзел у кіраўніцтве гэтай структуры. Аднак поспехі афіцыйнага і апазіцыйнага беларускага боку дагэтуль застаюцца адасобленымі, хадзячы праграма афіцыйнай дзейнічай амаль год, унутранай камунікацыі паміж яе беларускімі удзельнікамі з рознымі ідэйнымі лагерамі ніяма.

Для ўладаў Беларусі «Усходніе партнёрства» найперш цікавае сваім каманістичным складнікам, праектамі ў галіне транзіту, транспарту, энергетыкі. Але, як заяўляў Часовы павернаны ў

справах Еўрасаюза ў Мінску Жан-Эрык Хольцапфель, «Усходніе партнёрства» — гэта, па-першае, дэмакратыя і стабільнасць». З-за заходніх мяжы Мінску першыя адпраўніцы на гэты конт «сігналы» з чаканнем зваротных пазітыўных кроку.

Да слова, цяпер падчас вышэйшых сустэреч фактычна не вядзецца размова наконт выканання ранейшых дванаццаці патрабаванняў ЕС па дэмакратызацыі Беларусі, а спіс быў скарочаны да пішні пунктаў — реформа выбарчага заканадаўства, забеспячэнне свабоды аб'яднанняў, стварэнне ўмоў для дзеянасці наўрадавых арганізацый, свабода прэсы, зняцце абмежаванняў для свабоды асобы. Але іх Мінск не выконвае ў поўным аб'ёме. Напрыклад, шырокі розгас з меў сёлетні канфлікт з незарэгістраваным Саюзам палітикаў у Беларусі.

Пасля вынішнія Вярховым судом рашэння па справе Мікалая Аўтуховіча і Владзіміра Асіенкі, а таксама Мікаіла Казлова прадстаўніцтва Еўрапейскай камісіі распаўсюдзіла заяў, на якой выказаеца «заклапачанасць паказаннямі сведак пра тое, што іх сведчанні былі атрыманыя пад фізічным і пісцілагічным цікам», і «гэты працэс можа разглядацца ў якасці палітычнай матываванага».

Атрымліваецца, што праз колькі гадоў пасля пачатку праграмы зрухі ў дыялогу маюць большшага ідэйна змест, то бок цяпер Беларусь не ўспрымаеца як цалкам ізолованая ад Еўропы дзяржава. Але і сама «Усходніе партнёрства» ў дачыненіях з нашай краінай паўстae ў рэжыме не паўнавартаснай, а навучальнай trial-версii.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

▼ НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

НАВАПОЛАЦК. «ХРОНІКІ БЕЛАРУСІ»

12 мая ў бібліятэцы імя Я. Коласа мэсцовая суполка ТБМ арганізавала чарговую презентацию, у гэты раз кнігі «Хронікі Беларусі», і творчую сустрэчу з яе рэдактарам Васілем Вароніным.

«Кніга, якую рэдакцыя адаа ў руки чытача, утрымлівае практична ўсе вядомыя на сённяшні дзеяні беларуска-літоўскія летапісы. Яе змест укладзены на базе 32-га і 35-га тамоў Пойнага збору рускіх летапісаў і забясьпечаны прадмовай, якую напісаў да іх Мікола Улашын. У Дадатках змешчаны ўрыйкі з Інчаўскай, Наўгародскай, Пскоўскай першага, Пскоўскай другога, Пскоўскай траціцы, Цвярской летапісаў і Гарожскай летапіса, якія істотна дапаўняюць, а часам падаюць ў зусім іншым свяtle тыя ці іншыя падзеі, адлюстроўвашы ў летапісах айчыннага падходжання. Шмат у іх звестак, якія зумішаюць пішуць у нашых летапісах», — так засведчыў у сваім выступе Варонін. Кніга пабачыла свету ў выдавецстве ARCHE. Падчас імпрэзы аматеры беларушчыны маглі набыць і іншыя кнігі выдавецства.

МЁРЫ. АБ'ЯДНАЛІ ПТУШКІ

Нядоўна пайночна-заходні рэгіён Беларусі наведалі прадстаўнікі літоўскага і шведскага архітэктурных таварыстваў. Шэршт мерапрыемстваў быў праведзены ў рамках сумеснага практа трох краін. Практа накіраваны на стварэнне сеткі захавальнікаў для трох беларускіх і трох літоўскіх зонаў пасялення птушак. З беларускага боку ўдзельнічаюць заканікі «Чалбіцкая пушча», «Сэрвач» і «Балота Ельня». Менавіта да развіцця сеткі захавальнікаў для апошніх двух і дадалічыўся замежныя госьці.

Праграма была вельмі насычаная: для захавальнікаў «Балота Ельня» і «Сэрвач» быў арганізаваны семінар. Для пашырэння ведаў пра праграму ў школах (вёскі Чапуко і Дворнае сіло Мёрскага раёна, вёска Дзеркаўчына Глыбоцкага раёна) прайшлі сустрэчы з вучнямі. На іх слухачы даведаліся пра цікавыя літоўскія і шведскія тэрыторыі, важныя для птушак.

БРАСЛАЎ. ДАТА СВЯТА ВЫЗНАЧАНА

Сёлета Браславу спаўняеца 945 гадоў. Пасля доўгіх узгадненняў вызначана дата святкавання. Яно адбудзеца 29 мая. З гэтай нагоды Браславскі музейнае пры падтрымкы гарадскіх улад падаіць на Замкавай гары фестываль сяроднявечнай культуры пад назвай «Меч Брачыславы».

Падчас гістарычнай імпрэзы госci ўбачаць сапраўдныя рыцарскі абоз, стануць сведкамі рыцарскіх турніраў. У свяце прымуць удзел майстры, якія працуяць у накірунку «жывой археалогіі» — адраджэння старадаўніх рамёств: ткацтва на вертыкальных краснах, прадзенне на веरасіоне, выраб абутку і пашак са скрыні іншых рамёств. На фестывалі будзе прапацаўць сапраўдныя археолагі, якія пакажуць способы кансервации керамікі і раскажуць пра методику археалагічнага раскопу. Падчас фесту будзе гучыць сяроднявечная музыка. На думку арганізатораў, «Меч Брачыславы» — першы фестываль сяроднявечнай культуры ў Беларусі, дзе будуть спалучаныя два рэканструктарскія накірункі: ваярства і старажытныя рамёствы.

► ПАМЯЦЬ

ВАНДАЛАЗМ НЕ СПЫНЯЕЦЦА

у Брэсце апаганены помнік
візяніям гета, паведаміў
старшыня брэсцкай яўрэйскай
абшчыны Барыс Брук.

Паводле яго слоў, невядомыя ўnoch з 9 на 10 мая спалілі ўсе вінкі і кошыкі з кветкамі камаі манумента, устаноўленага ў цэнтры горада, на скрыжаванні вуліц Дзяржынскага і Куйбышава.

«Эті рабіцаў ўжо трох гады запар у адзін і той жа час — у noch з 9 на 10 мая. Прычым вінаватыя ўтых

двух выпадках не былі ўстаноўлены. З манумента сіраўцца сілды сажы ад пажару, але ў памяці людской зрабіць гэта немагчыма», — заявіў Брук. Як паведаміў кіраўнік абшчыны, 11 мая ён накіраваў ліст на імя старшыні Брэсцкага гарвыканкама з патрабаваннем прыняць адпаведныя меры.

Апаганены вандаламі манумент устаноўлены ў памяць пра 34 тысячи загінуўшых у гады Вялікай Айчыннай вайны ўсходнях, якія жылі ў Брэсце і наваколіях.

Паводле БелаПАН

► СПІС

У ЧАРНАГОРЫЮ ПУСЦЯЦЬ НЕ ЎСІХ

Да аблежавальных мер

Бўрасаоза ў дачыненні
да беларускіх чыноўнікаў
далучыліся восем трэціх краін,
паведаміла 11 мая прэс-
служба Савета ЕС.

Бўрасаоза вітаў гэта рашэнне Албаніі, Босніі і Герцагавіны, Ісландіі, Ліхтенштэйна, Македоніі, Нарвегіі, Харватыі і Чарнагоры. Краіны далучыліся да рашэння Савета ЕС ад 15 снежня 2009 года, калі ў ходзе тэхнічнай пракціцы дырыгенты да 31 кастрычніка 2010 года была прадоўжана забарона на ўезд у краіны ЕС 41 беларускаму чыноўніку. Да гэтай ж даты было прадоўжана прыпыненне санкцый у дачыненні да ўсіх, акрамя піці, прадстаўнікоў афіцыйнага Мінска. Пасля парламенцкіх выбараў у снежні 2004 года спіс быў пашираны да кошт кіраўніка Цэнтрвыбаркама Лідзіі Ярмошынай, а таксама Юрыя Падабеда, які тады ўзначальваў полк міліцыі спецыяльнага прызначэння ўнутраных войскаў МУС Дэмітрыя Паўлічэнка.

Нагадаем, спіс неўязных быў адкрыты ў 2004 годзе, туды тра-

пілі чатыры падазронныя ў дачыненні да палітычных знікненняў у 1999–2000 гадах — экс-міністр унутраных спраў Уладзімір Навумав, былы дзяржсакратар Савета бяспекі Віктар Шайман, былы кіраўнік МУС Юрый Сівакоў і былы камандзір брыгады спецыяльнага прызначэння ўнутраных войскаў МУС Дэмітрыя Паўлічэнка.

Пасля парламенцкіх выбараў у снежні 2004 года спіс быў пашираны да 37 чалавек, адказных, на думку ЕС, за паразашенне правоў чалавека падчас прэзідэнцкай кампаніі. У краінавіцавіці 2006 года спіс быў пашираны да 37 чалавек, адказных, на думку ЕС, за паразашенне правоў чалавека падчас прэзідэнцкай кампаніі. У яго быў ўключаны прэзідэнт Аляксандар Лукашэнка, на той момант кіраўнік прэзідэнцкай адміністрацыі Генадзь Нявяглак, яго намеснік Наталля Пяткевіч і Анатоль Рубінаў, міністр адукацыі Аляксандр

Радзькоў, экс-міністр інфармацыі Уладзімір Русакевіч, міністр юстыцыі Віктар Галаўанаў, старшыня Белтэлерадыёкампаніі Аляксандар Зімоўскі, былы старшыня Палаты прадстаўнікоў Уладзімір Канаплеў, член Савета Рэспублікі Мікалай Чаргінэц.

У кастрычніку 2006 года спіс павялічыўся да 41 чалавека: неўязнымі сталі суддзя суда Маскоўскага раёна Мінска Аляксей Рыбакоў і дзяржзабінаўца Сяргей Бортнік — за прыгавор экс-кандыдату ў прэзідэнты Аляксандру Казуліну, а таксама суддзя суда Цэнтралінага раёна Мінска Леанід Ясіновіч і дзяржзабінаўца Андрэй Мігун — за прыгавор актыўістам незарэгістраваным арганізацыі «Партнёрства».

У кастрычніку 2008 года ЕС вырашыў часова прыпыніць санкцыі ў дачыненні да 36 чыноўнікаў. У спісе неўязных засталіся Ярмошына, Навумав, Шайман, Сівакоў і Паўлічэнка.

Паводле БелаПАН

► ПАДЗЕЯ

600-ГОДДЗЕ ПЕРАМОГІ ПАД ГРУНВАЛЬДАМ

Дэпутаты Сейму Літоўскай Рэспублікі прапанавалі беларускай грамадскасці правесці 14–18 ліпеня 2010 года сумеснае шэсце на Грунвальдскую (Дубровенскую) поль. Шэсце пачненца з 1401 годзе відкуль у 1410 годзе войскі ВКЛ выпраўляліся на Грунвальдскую бітву.

Дэпутаты Сейму Літоўскай Рэспублікі прапанавалі беларускай грамадскасці правесці 14–18 ліпеня 2010

года сумеснае шэсце на Грунвальдскую (Дубровенскую) поль.

Шэсце пачненца з

1401 годзе

войскі ВКЛ выпраўляліся на Грунвальдскую бітву.

Граадоў, якія далучацца да ўдзелу ў шэсці.

У рэканструкцыі Грунвальдской бітвы, якай адбудзеца 17 ліпеня, прыме ўдзел каля 200 рыцараў беларускіх клубаў. На ролю Вітаўта Вялікага запрошаны выбітныя акцёры аднаго з беларускіх тэатраў. Музычную падтрымку будзе ажыццяўляць беларускія гурты старажытнай музыкі.

З 15 да 18 ліпеня аргкамітэт рыхтуе пaeздку беларусаў на Дубровенскае поле двума аўтобусамі з Мінску. Мяркуецца, што ад Беларусі на Грунвальдскую бітву, якай адбудзеца 17 ліпеня, прыме ўдзел каля 200 рыцараў беларускіх клубаў. На ролю Вітаўта Вялікага запрошаны выбітныя акцёры аднаго з беларускіх тэатраў. Музычную падтрымку будзе ажыццяўляць беларускія гурты старажытнай музыкі.

Беларусы прынялі прапановану. У Мінску створаны аргкамітэт рыхтуе пaeздку беларусаў на Дубровенскае поле двумя аўтобусамі з Мінску. Мяркуецца, што ад Беларусі на Грунвальдскую бітву, якай адбудзеца 17 ліпеня, прыме ўдзел каля 200 рыцараў беларускіх клубаў. На ролю Вітаўта Вялікага запрошаны выбітныя акцёры аднаго з беларускіх тэатраў. Музычную падтрымку будзе ажыццяўляць беларускія гурты старажытнай музыкі.

Мяркуецца, што ва ўрачыстым шэсці з боку Беларусі прымуць ўдзел прадстаўнікі тых наших старажытных гарадоў, з якіх у 1410 годзе на Грунвальдскім полі білі рыцары 40 харугваў (палкоў): Аршанская, Берасцейская, Ваўкавыская, Віленская, Віцебская, Гарадзенская, Лідская, Медніцкая, Менская, Міціліуская, Навагрудская, Пінская, Палацкая, Смаленская, Стараудзбская, 10 асабістых харугваў Вітаўта і іншыя.

Паводле аргкамітэта, міністэрстваў прымуць любую фундатарскую дадамагу ад арганізацый і прыватных асабоў. Найлепшыя спонсары будуть уганяраваныя правам суправаджаць князя Вітаўта падчас рэканструкцыі Грунвальдской бітвы. Кантактныя тэлефоны: (+375 29) 551 32 36, 335 24 94.

Рэспубліканскі грамадскі арганізацыйны камітэт па святкаванию 660-годдзя Вітаўта Вялікага і 600-годдзя Грунвальдской (Дубровенской) Перамогі.

► ГОНАР

ЗАХАВАЦЬ ФАЛЬВАРАК

Антон Астаповіч
прапанаваў Міністэрству
культуры надаць статус
гісторыка-культурнай
каштоўнасці рэшткам
фальварка Жлобаўцы
у Ваўпянскім сельсавецце
Ваўкавыскага раёна.
Тут 9 жніўня 1910 года
нарадзілася паэта Ларыса
Геніуш (у дзявоцтве
Міклашэвіч).

У сваім лісце, накіраваным у Мінкультуры 11 мая, старшыня Беларускага добравітчанага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры Астаповіч выказаў спадзяванне, што прапанавана будзе разгледжані і не пакінута без станоўчага вырашэння ў међах святкавання 100-годдзя межах сяродняўчай вядомай беларускай паэзіі.

Рэшткі фальварка Жлобаўцы знаходзяцца паміж вёскамі Длутаполь і Палоўкі, побач з шашой Воўпа — Стари Дварэц. Уладальнік тэатраторы былога фальварка — СВК «Агра-Лозы». Рэшткі складаюцца з падмуркаў сядзібнага дома і гаспадарчай пабудовы.

З пачатку XX стагоддзя і да верасня 1939 года фальварак належаў Міклашэвічам. Пасля быў нацыяналізаваны, а на пачатку 1947 года прададзены Ваўпянскім сельсаветам Ваўкавыску дарожнік-рамонтнікам тэрэторыі былога фальварка — СВК «Агра-Лозы». Рэшткі складаюцца з падмуркаў сядзібнага дома і гаспадарчай пабудовы.

З пачатку XX стагоддзя і да верасня 1939 года фальварак належаў Міклашэвічам. Пасля быў нацыяналізаваны, а на пачатку 1947 года прададзены Ваўпянскім сельсаветам Ваўкавыску дарожнік-рамонтнікам тэрэторыі былога фальварка — СВК «Агра-Лозы». Рэшткі складаюцца з падмуркаў сядзібнага дома і гаспадарчай пабудовы.

Паводле БелаПАН

► КОНКУРС

ПАДТРЫМКА ПРАДПРЫМАЛЬNIКАЎ

Беларускі фонд фінансавай падтрымкі прадпрымальнікаў прадоўжыў тэрмін прыёму заявак на конкурс інвестыцыйных праектаў да 31 мая.

Як паведамілі ў фондзе, пеможцамі конкурсу будзе выдзелена дзяржаўная фінансавая падтрымка ў выглядзе пазыкі або давання маймасці на ўмовах лізингу (фінансавай аренды). Максімальная сума дапамогі — 280 мільёнаў рублёў.

Удзельнічыць у конкурсе можуць індывідуальныя прадпры-

мальнікі, мікраарганізацыі з сяродняўчымі колькасцю работнікаў да 15 чалавек і міньяярнікі арганізацыі (ад 16 да 100 работнікаў).

Асноўныя критрыі конкурснага арганізацыі з сяродняўчымі інвестыцыйными праектаў — адпаведнасць праекта прыярытэтным кірункам; актуальнасць і перспектыўнасць праекта, яго канчатковыя вынікі; запланаванне прыынагдэнне сродкаў для реалізацыі праекта з іншых краін; колькасць запланаваных даследаваній і апрактыкаваній праектаў іншых краін; прамынтыўныя памеры харугваў: 110x160 сантиметраў. Падобныя харугвы будуть вырабляцца ў шэрагу беларускіх

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

ЯК ЗРАБІЦЬ ПРАВІЛЬНЫЯ ВЫСНОВЫ?

Сяргей САЛАЎЕУ

Здаецца, наше сяброўства з Расіяй скончылася.

Аляксандру Рыгоравічу не падабаеца ўсё. Пазыція АДКБ, пазыція Расіі, пазыція ўсяго СНД.

Па-першое, як стала вядома, Аляксандр Лукашэнка прывёз на нефармальны саміт лідэраў краін — удзельніц АДКБ, які адбыўся 8 мая ў Маскве, заяву Курманбека Бакіева, у якім той заклікае увесьці ў Кыргызстан венены кантынгент.

Па дадзеных выдання «Время новостей», падчас жорсткай дыскусіі эту прапанову адкінулі. Замест яе была прынята заява кіраўніку дзяржкай — сябрав Арганізацыі Дагавора аб калектуйнай бліспеці, у якой «гадзе красавіка ў Кыргызскай Рэспубліцы, што прывілі да неканстытуцыйнай змены ўлады», разглядаюцца сябрамі АДКБ «унутранай справай» гэтай краіны.

Раней Лукашэнка называў беспрэ-спектыўнай далейшую дзеянісць АДКБ, паколькі арганізацыя не разагре на «дзяржаўныя пераварот у адной з краін-сябрэй».

Што гэта азначае? Няжукю канец нашаму ўдзелу ў АДКБ, а таксама ва ўсіх праектах АДКБ, кшталту Калек-

тыўных слоў аперацыйнага рэгавання? Гэта значыць, што беларусь таксама не будзе дасынаць у якасці складніка гэтых слоў беларускіх жа вайскоўцаў, каб яны ваявалі невядома за чыне інтарэсы, невядома на чым? Гэта было бы цудоўна.

На парадзе з нагоды перамогі ў Мінску Лукашэнка зноў укосна пачвердзіў гэту тэзу. Бо ён, як зажыў, казаў пра незалежнасць.

Дзень Перамогі для беларускага народа лёсавызначальны, заявіў Аляксандру Лукашэнка 9 мая на парадзе войск Мінскага гарнізона з нагоды 65-й гадавіны перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне.

Кіраўнік дзяржавы адзначаў, што Беларусь у вененне ліхалецце

пачярпела як ні адна краіна ў свеце. У выніку бесчалавечнага генциду дна стаціла трачну насленчыцца. Была знішчана ўся інфраструктура, пра якую нагадваў толькі попел спаленых вёсак і руіны калісьці квітнеючых гарадоў.

«Тады, у 1941-м, адбылося не проста суцькненне дзяржаваў і велизарных ваенных патэнцыялаў. Эта была ўсёабдынная бітва розных палітычных сістэм, супрацьлеглых маральных і духоўных каштоўнасцяў. І мы атрымалі ёй перамогу. На абарону Айчыны падняўся ў весь народ. Менавіта таму гэтая вайна навекі ўвайшла ў гісторыю як Вялікая Айчынная вайна», — сказаў прэзідэнт Беларусі.

«Сёня ў парадным строі ў Мінску, Маскве і Кіеве плячу ў плачу стацьця ваеннаслужачыя брацкіх славянскіх краін. Памяць пра герайчны подвіг святая. Аднак, каб пазбегнуць трагічных памылак, з воліты мінлага неабходна зрабіць правільныя выносныя», — адзначаў прэзідэнт.

«Мы заклікаем усе краіны свету не ігнаваць новыя вылікі і небяспечныя тэндэнцыі, якія пагражаюць нашай бліспечы. [...] Каштоўную спадчыну — свободу і незалежнасць — трэба не толькі паваражыць, але і абараніць ад палітычных і эканамічных пагроз і любымі сродкамі», — заявіў Усебеларускі сход.

Паводле меркавання кіраўніка дзяржавы, складане сучаснае становішча выступаў павышаныя патрабаванні да ўмацавання абаронапольніцай дзяржавы. «Для гэтага мы прымаем усе неабходныя меры. Асноўная увага — забеспечэнне неабходнага ўзроўню развіцця Узброе-

ных сіл», — сказаў ён.

Калісць, гадоў з 10 таму, я рабіў інтэрв'ю з відомага расійскага дысайдэнткай Валерый Навадворскай. І ўжо тады яна мінізала: «Пройдзя год піцы, і Лукашэнка будзе абараніць сваю незалежнасць са зброяй у руках, якасці партызана». Тады гэта падавалася фантастыкай. Зарас — свободу і незалежнасць троба абараніць любымі сродкамі. «Узміяник пойдзэм, але на калені не станем»,

— адразу ўзгадваеца знакаміты выраз.

Пытанне толькі, ад каго абараняць? Здаецца, пагрозы з Захаду няма. Хіба толькі з Эўропы? Ад тых самых сілай АДКБ?

Дарчы, Захад таксама падкладаў маленкую свінню Беларусі. Савет Еўропы лічыць неабходным развіваць дыялог з беларуссю, але пакуль не бачыць для этага магчымасці, у tym ліку з прычыны недаўніх двух смартовых пакаранняў у краіне.

У той жа час, адказваючы на пытанне, ці магчыма змена адносін паміж Саветам Еўропы і Беларусью пры цяперашнім кіраўніцтве краіны, Янлянд сказаў: «Савет Еўропы не займаецца зменай рэжыму. Усё залежыць ад самога народа гэтай краіны».

Так што навалы з Захаду Аляксандру Рыгоравічу палохадца не трэба. Яе не будзе. У гэтым выпадку можна спакойна займацца выбарамі. І першы крок для іх правядзення ўжо зроблены. Лукашэнка рыхтует IV Усебеларускі сход.

Загад пра стварэнне аргкамітэта па падрыхтоўцы чарговага Усебеларускага сходу змешчаны ў распрацоўкі ад 11 мая 2010 года. Як паведамляе АФН, кіраўца аргкамітэтом прызначаны кіраўнік Адміністрацыі Уладзімір Макей і прэм'ер міністр Сяргей Сідорскі. Аляксандру Лукашэнка даручыў ім да 1 ліпеня 2010 года падрыхтоўца проплановы па дадзе правядзення збору і колькасці яго ўдзельнікаў. Выкаваеца мержаванне, што па выніках збору будзе дадзены афіцыйны старт прэзідэнцкай выбарчай кампаніі.

Ды што там «меркаванне»! Задзёсды выбарам патярэднічаў Усебеларускі сход. Тому, найперш, да гэтага траба рыхтавацца апазіцыі. І не разлічваць на тое, што выбары пройдуть у тэрмін. Хутчэй за ўсё, выбары будуть датэрміновы.

А цалкам можа быць і тое, што Аляксандру Лукашэнку надакуць быць прэзідэнтам. І тады карананцы будзе прызначаная імем народа. Прыйкладна, на чацвер. А на які — яшча невядома.

▼ ФІГУРЫ ТЫДНЯ

МІХАІЛ СНЯГІР

Экс-пракурор Мінскай вобласці Міхail Снягір асуджаны на сем гадоў пазбаўлення волі ў калоніі ўзмоцненага рэжыму. Таксама ў яго забралі дом побач з Цнянскім вадасховішчам і пляціпакавую кватэру ў сталіцы, былога пракурора пазбавілі чыну дзяржаўнага дарадца юстыціі трачыя класа і забаранілі яму на працы пяці гадоў зямайца кіруючыя пасады на дзяржслужбе.

Суд прызнаў Снегіра вінаватым у злуожыванні ўладай або службовымі пайнамотвтвамі, атрыманні хабару, пазараўных дзеяннях з агністральнай збройой, боепрыпасамі і выхувоўкімі рачывамі, а таксама ў перавыншні ўлады або службовых пайнамотвтвамі.

Прысуд Снегіру назаву ганьбай і своеасаблівой падзякай за дойгі гады бездакорнай службы. Ён таксама дадаў: «Каб нас пасадзіці, зацікаўленыя людзі насліпі мігі грохі». Экс-пракурор звязаў, што іго пасадзіла мафія, якая адбраала ўсё, спадні крижык, пасля чаго выгукнуў: «Ганьба!» — піша электронная газета «Екеднікі». Снегір у час свайі працы намеснікам генеральнага пракурора даваў санкцыю на затрыманне афіцэра Дзмітрыя Паўлючніка, якога падзараўся на выкраданні Юрыя Захаранкі, Віктара Ганчара, Анатоля Красаўскага і Дзмітрыя Завадскага.

Другі фігурант гэтай справы — былы генеральны дырэктар ААТ «Збуд-дэвіз» Міхail Кудзелюк прызнаны вінаватым у даванні хабару і злуожыванні ўладай або службовымі пайнамотвтвамі. Суд асудзіў яго да трох з палаваю год пазбаўлення волі ў патраўнікі калоніі ўзмоцненага рэжыму з пазбаўленнем права зямайца пасады, звязаныя з арганізацыяна-распарадчай дзейнасцю на працы чатырох гадоў.

УЛАДЗІМІР ЛІПСКІ

Беларускі журналіст і пісьменнік Уладзімір Ліпскі адзначае сваё сямідзесяцігоддзе. Уладзімір Ліпскі відомы найбліжэй творамі для дзяцей, а таксама працы у беларускамоўным дзіцячым часопісе «Вісёлка», які рэдагуе ад 1978 года. Узіначальвае таксама Беларускі дзіцячы фонд. Ліпскі ёсць Дзяржаўны прэміі Беларусі. Уладзімір Сцяпанавіч — беларускі пісьменнік, які атрымаў расійскую прэмію імя Аляксандра Грына. Унагароджаны ордэнам Францыска Скарыны.

Уладзімір Ліпскі з'яўляецца ініцыятарам і нізменным старшыней журы Усебеларускіх фестываляў народнага гумару ў Аўцюкохах, якія дапаўнілі штуршок для правядзення падобных рэгіянальных святаў у Спораве Бярозайскага, Дубіна Валожынскага і Бягічах Любанска граёнай.

Аўтар дзіцячых кніг «Рыгоркавы прыгоды», «Марынчына казка», «Клякса-Васік і Янка з Даўнігороскі», «Лаўрэнавы працададні», кніг публіцыстыкі «Знайдзі сябе», «Крутая вёрсты», шэрагу аповесцяў.

АРТУР ЛЯСЬКО

Беларускі галікіпер Артур Лясько стаў уладальнікам Кубка Арменіі ў складзе клуба «Плюнік». У фінальнім матчы 10 мая чэмпіён краіны з лікам 4:0 выйграў у «бананца». 25-гадовы футбаліст Лясько правёў у варотах увесць матчу. У «Плюніку» беларускі легіянер выступае з 2010 года.

Раней Артур гуляў за мінскасе «Дынама» і крываражскі «Крыўбас». З'яўляўся адным з самых перспектыўных футbalістаў Беларусі свайго ўзросту. У 2004 разам з камандай выйграў чэмпіянат Беларусі. Таксама ў камандзе правёў 8 матчоў у ўракубках. У камандзе

мечнішку Ліс.

Гульнявую кар'еру ў крываражскай камандзе футbalіст узгадвае нядропом словам: «У «Крыўбасе» мне патросту не давалі гуляць. Прычым у апошні год не толькі за асноўную каманду, але і за дубль... Гэта значыць, «Крыўбас» пазбавіў мене футбулу на два гады. Потбульу ў самым шырокім значэнні гэтага слова: я толькі трэніраваўся, і ўсё. А любому футbalісту не проста хочацца гуляць — гульнявая практика вельмі неабходная».

З сакавіка гэтага года Артур Лясько гуляе за армянскі «Плюнік».

▶ АЗБУКА ПАЛІТАЛОГІ

БЕЛАРУСКІ ДАРЭНДОРФ

Сергей НІКАЛЮК

Апазіцыя спадзяеца на «Плошчу» не таму, што кепска засвоіла ёўрапейскія каштоўнасці, а праз сярэднявечную прыроду беларускай Улады.

Прафесар Вячаслав Оргіш у трэйлогіі, апублікаванай у «Советскай Беларусі», зноў выказаў свой непакой наоконч лёсу беларускай апазіцыі. Як «сапраўдны дэмакрат», ён не сумніваецца ў неабходнасці апазіцыі, аднак іншай — такої, якая падтрымлівае «прававую культуру краіны» і здолнае «быць канструктыўным фактарам грамадскай згоды і развіцця». Таму прафесар прапанувае апазіціі заніцця пошукам «нішы ў сістэмным палітычным жыцці». Задача па знаходжанні такой нішы нагадвае пошуку чорнай коткі ў чорных пакоі, калі яе там няма. У Беларусі, згодна з афіцыйнай дактринай, — толькі адзін паліттар. Дык пра якое палітычнае жыццё мы спрачаемся?

Палітычнае жыццё пачынаеца з прызнання права розных сацыяльных груп на інтарэсы, якія адразуніваюцца ад інтарэсаў дзяржавы. Гэта — азбука палітологіі, аднано беларускай уладай яна дагэтуль не засвоеная. У якіх апазіціях прысьвячана слова Лукашэнка, сказаныя ўм на ўрадчыстым пасяджэнні Сінода Беларускай праваслаўнай царквы: «Сильная власть является залогом незыблемости положения Православной церкви в обществе».

Пагадзіцеся, не слаба! Якія ўжо тут апазіцыі, калі нават Праваслаўная царква сваім становішчам у грамадстве ў нас абавязаная дзяржаве! Гэта ў Евангеліі «кесара в Кесару, а Богу Божае». У Беларусі ж — усё Кесару. Крок напраўа, крок налева, а далей... сямі разумееце.

У беларускай апазіціі, як сцвярджае Оргіш, адсутнічае сацыяльная база (зрошты, паводле Лукашэнкі, яна адсутнічае і ў Праваслаўнай царкве). Пры гэтым прафесар спасылаеца на апытаці НІСПД. Смешна. Асноўная тэма даследаванняў НІСПД — структура беларускага грамадства. Практычна ў кожным штоквартальным даследаванні інтынтуя падкраслівецца, што апазіцыйная частка беларускага грамадства складае не менш за 30 працэнтаў. Каб гэта не заліжыць, неабходна мец не толькі жаданне, але і здольнасць. Эршты, і першага, і другога ў прафесара больш чым дастаткова.

Прыклады доўга шукаць не даваюцца. Даставатковы прыгледзіць красавіцкія выбары. Асабліва

дапытлівым нагадаю, што сваю дзейнасць на пасадзе кіраўніка дзяржавы Лукашэнка пачаў з прыняціем калі двух дзесяцікві альтынскіх дзяржэр. Гэта не мая ацэнка. Гэта ацэнка Канстытуцыйнага суда.

Вядомы душыстэлі свабоды з далёкага XIX стагоддзя фармуляваў сваё прававое крауда наступным чынам: законы — сродак кіравання, а не сродак абароны людзей ад урада. З тых часоў мінула амаль дзвесце гадоў, але што змянілася? Ці з'яўляецца такога кшталту прававая культура светапогляднай і ідалагічнай архаікай, або, наадварот, яе варта разглядаць у якасці своеасаблівага ноу-хау беларускай Улады?

А зараз наоконч іздольнасці апазіцыі заніцця пошукам «нішы ў сістэмным палітычным жыцці». Задача па знаходжанні такой нішы нагадвае пошуку чорнай коткі ў чорных пакоі, калі яе там няма. У Беларусі, згодна з афіцыйнай дактринай, — толькі адзін паліттар. Дык пра якое палітычнае жыццё мы спрачаемся?

Палітычнае жыццё пачынаеца з прызнання права розных сацыяльных груп на інтарэсы, якія адразуніваюцца ад інтарэсаў дзяржавы. Гэта — азбука палітологіі, аднано беларускай уладай яна дагэтуль не засвоеная. У якіх апазіціях прысьвячана слова Лукашэнка, сказаныя ўм на ўрадчыстым пасяджэнні Сінода Беларускай праваслаўнай царквы: «Сильная власть является залогом незыблемости положения Православной церкви в обществе».

Пагадзіцеся, не слаба! Якія ўжо тут апазіцыі, калі нават Праваслаўная царква сваім становішчам у грамадстве ў нас абавязаная дзяржаве! Гэта ў Евангеліі «кесара в Кесару, а Богу Божае». У Беларусі ж — усё Кесару. Крок напраўа, крок налева, а далей... сямі разумееце.

У беларускай апазіціі, як сцвярджае Оргіш, адсутнічае сацыяльная база (зрошты, паводле Лукашэнкі, яна адсутнічае і ў Праваслаўнай царкве). Пры гэтым прафесар спасылаеца на апытаці НІСПД. Смешна. Асноўная тэма даследаванняў НІСПД — структура беларускага грамадства. Практычна ў кожnym штоквартальным даследаванні інтынтуя падкраслівецца, што апазіцыйная частка беларускага грамадства складае не менш за 30 працэнтаў. Каб гэта не заліжыць, неабходна мец не толькі жаданне, але і здольнасць. Эршты, і першага, і другога ў прафесара больш чым дастаткова.

Прыклады доўга шукаць не даваюцца. Даставатковы прыгледзіць красавіцкія выбары. Асабліва

Каб пачвердзіць сваю рапчу, прафесар прыводзіць індэкс дзяржаву да прэзідэнта (сузадносіны розніцы паміж адказамі «даваю» і «не даваю») да агульнай колькасці аптыгтаных). Сапраўд, за 2009 год яны павалічыліся — з 0,074 да 0,142. Але прайойдзем ад індэksу да табліцы, па якой яны разлічваліся (табліца 2). Як можна было на заліжыць, што за мінулы год колъксаць тых, хто не давае прэзідэнту, не апушкалася ніжэй 35,3 працэнта, а колькасць тых, хто не хувалі краіну Лукашэнку, — ніжэй 31,0 працэнта (табліца 1).

Хто гэтыя людзі? У першую чаргу, малады, адукаваныя жыхары вялікіх гарадоў. У савакіу 2010 года сярод узроставай групы ад 18 да 30 гадоў не ўхвалілі курс развіція краіны 49,0 % рэспандэнтаў, а сярод тых, хто стары за 60 гадоў, — 16,2 %. Аналагічна карынца і з адкуліціў: вышэйшая — 41,5 %, пачатковая — 15,0 %. Вось гэтыя людзі і з'яўляюцца сацыяльнай базай апазіцыі. Дык прычым тут працоўны клас, на які ўвесі час спасылаеца прафесар філософіі?

Архаічная улада, а не апазіцыя

Прывяду ключавую цытату з Оргіша: «...Асноўны парадок і суісірчансць апазіцыі заключаецца ў тым, што яна хоча навязаць грамадству заходнюю логіку сацыяльнага кіравання, заснаваную на дэмакратычнай канцепцыі ўлады. Аднак для дасягнення гэтай мэты яе лідэры

недавучак, што засвоілі толькі асновы марксізму, «упор робіцца на рэвалюцыйны злом».

У мім кампутары ёсць папка «Пасланні». Каля ўключыць пошукавік і набраць слова «адмарозкі», то адразу з'явіцца дзе спасылкі: Пасланне-2002 і Пасланне-2009. Далей знайсні адпаведную цытату элементарна. Адкремім першую спасылку: «Это что, оппозиция? Это, правильно народ назвал, «отморозки», иначе их не назовешь». А разраз я чачу спытату ў прыхільніка Дарэндорфа, якім чынам прадстаўнікам апазіцыі варта займацца «популякам кансенсусу» з аўтарам падобнага выказвання?

За апошнія гады Лукашэнка неаднаразоваў цытаваў Леніна наоконч улады, якія толькі тады чагосці вартая, калі ўмее абараніцца. У Леніна, дарэчы, гаворка ішла не пра юладу, а пра развалюючы. Цікава, наколькі такое цытаванне спалучаеца з сучаснай тэндэнцыяй прайадржаваць развіціць негвалтоўных формаў палітычных канфліктў? Вось, да прыкладу, у Вялікабрытаніі 6 мая адбыліся парламенцкія выбары. Уявіце сабе, што нешта падобнае напярэдадні выбараў заявіў бы дэйсні прэм'ер-міністру. Уявіў!

У Беларусі архаічная Улада, а не апазіцыя. І гэта цудоўна, што апазіцыя «адчувае сваю сацыяльную чужароднасць кіроўнай эліце». Лідэрам гэтай эліты з'яўляецца чалавек, які адкрыта авшычае пра нежаданні весці краіну з цыліндурованым светам. Вы скажаце: калі ж гэта было...

Неканкурэнтаздольная ўжо хадзіць праз сваю архаічную прыроду, беларуская дзяржава спадзяеца стварыць канкурэнтаздольную эканоміку. Такія спробы ў гісторыі рабіліся неаднаразова і залічваліся крахам

выкарystаць стратэгію, якую Захад катэгaryчна адмаўляе. Каля пад стратэгіі апазіцыі разумець «Плошчу», то прыведзенай цытатай варта пагадзіцца.

Для пачвердзяння «асноўнага парадокс» апазіцыі прафесар Оргіш спасылаеца на аўтары-тэз «найбуйнейшага сацыяльна-гілосафа сучаснасці Ральфа Дарэндорфа», паводле якога суб'екты палітычнага жыцця Еўропы прызнаюць наяўнасць канфліктў і спрабуюць «прайадржаваць развіціць іх негвалтоўных формаў». Карацей, разумівкі на Захадзе выступаюць за «эвалюцыйную рэканструкцию таго стану рошчай, які склаліся», а ў нашых апазіцыйных

Апошні раз — 20 красавіка гэтага года. Чытайце тэкст паслання: «Мы никуда не должны идти — ни в Европу, ни в Америку, ни в Россию». Мы самі па сабе. Гэтакі ўсходнікі варыянт Гайді.

Дарэндорфа, спадар прафесар, трэба не пачыціваць, а чытатуць уважліва. Яго асноўная думка не ў тым, што сучасныя грамадствы наўчыліся вырашаныя канфліктў іх негвалтоўных формаў». Карацей, разумівкі на Захадзе выступаюць за «заканчэнне забеспічэння». У Беларусі Улада зрабіла ўпор на матэрыяльнае забеспічэнне падданых, і тое на мінімальна прымальному узроўні, і забыла пра права грамадзян. Тым самым яна пазбавіла актыўных беларусаў «жыццёўшчынай». А гэта, паводле Дарэндорфа, з'яўляецца цэнтральным паніццем «для нашага разумення эпохи мадарну».

Такога кшталту спробы ў гісторыі рабіліся неаднаразова і залічваліся крахам. Таму дарэмна наш прафесар нападае на апазіцыю, якая аба-піраеца «у палітычных спраўах на палітычнай тэхналогіі XIX стагоддзя». Тэхналогія, на якія аба-піраеца Улада, страціла сваю эфектыўнасць значна раней.

Вакол ворагі

У трапэція частцы трэйлогіі прафесар па дапамогу да Дарэндорфа ўжо не звяртаеца, і апісанне беларускай реальнасці ад гэтага

толькі выйграва. У цэнтры апісання — дзяржжаўная Улада. Перад яе партрэтам, напісаным упізёненымі мазкамі прафесіянала, я гатовы знаці капялюющ. Мяркуюце самі: «Моцная і кансалідавана, яна выявіла зольнасць прыныціўства ў паводзініх розных грамадскіх суб'ектаў, у тым ліку прадпрымальніцтва».

Але, нягледзячы на сваю сілу, Улада аддае перавагу выбудоўванню сваіх адносін з грамадскімі суб'ектамі ў рамках «негалоснай дамовы», што варта разглядаць як яшчэ адну важную характеристысць «прававой культуры краіны». Наступная цытата перадае сутнасць негалоснай дамовы, што заключыла Улада з бізнесам: «Прадпрымальнік бы паставіўся перад жорсткай умовай: хошча займацца бізнесам — не лезі у палітыку. Каля ты хочаш гуляць у апазіцыйную палітычную гульку — каля ласка, аднак не спадзяйвайся, што палітычнам сістэма будзе абыкнава глядзець на тое, як пад яе робіцца».

Пры чытанні падобнага адкрыцця згадаваеца курс гісторыі для сярэдняй школы. Канец сярэднявечча. Буржуазія ўжо назапасіла эканамічны «глушык», але ўсё яшчэ застаецца быспраўным «трацім саслоўем». Няма нічога дзіўнага ў тым, што ў сучаснай Беларусі, як і ў Еўропе часоў познага сярэднявечча, дасягнула поспеху тая частка буржуазіі, «якая зразумела і прыняла ўмовы негалоснай дамовы», навізаны бізнес і грамадству Уладай.

У прыведзенай вышэйшай цытате варта звярніць увагу на яшчэ аднай важны момант: улада разглядае любую палітычную дзеяйнасць як падкап пад сабе. Таму «грамадская згада», па меркаванні прафесара Оргіша, можа быць усталівана толькі на ўмовах Улады. Што пры гэтай застаецца рабіць апазіцыі, якой мусіць быць яе стратэгія? Яна павінна складацца з трох паслядоўных дзеяній: па-першую, апазіцыі варта «зачахліць сцягі», па-другое, «зачыніць офісы», па-трэцяе, «разысція па хатах!» Дадзены трохі можа быць зведзены да лаканічнай формулы: «перастаць бытагацца».

Весь тады і надыды ўсеагульнае шчасце. У ролі яго адзінага генератара выступіць родная сярэднявечная дзяржава. Яна і павідзе пазбяўленых палітычных правоў беларусаў у будучыні. Неканкурэнтаздольная ўжо хадзіць праз сваю архаічную прыроду, беларуская дзяржава спадзяеца стварыць канкурэнтаздольную эканоміку.

Такога кшталту спробы ў гісторыі рабіліся неаднаразова і залічваліся крахам. Таму дарэмна наш прафесар нападае на апазіцыю, якая аба-піраеца «у палітычных спраўах на палітычнай тэхналогіі XIX стагоддзя». Тэхналогія, на якія аба-піраеца Улада, страціла сваю эфектыўнасць значна раней.

ТАБЛІЦА 1. ДЫНАМІКА АДКАЗАЎ НА ПЫТАННЕ: «НА ВАШ ПОГЛЯД, У ЦЭЛЫМ СІТУАЦІІ Ў НАШАЙ КРАІНЕ РАЗВІВАЕЦЦА У ПРАВІЛЬНЫМ НАКІРУНКУ АБО Ў НЯПРАВІЛЬНЫМ?», %

Варыант адказу	06'06	09'08	12'08	03'09	06'09	09'09	12'09	03'10
У правільным	56,9	53,4	45,3	40,0	47,9	53,3	47,2	49,5
У няправільным	31,0	30,0	34,0	34,9	33,6	31,0	32,0	35,6
Цяжкі адказ/ няма адказу	12,1	16,6	20,7	25,1	18,5	15,7	20,8	14,9

ТАБЛІЦА 2. ДЫНАМІКА АДКАЗАЎ НА ПЫТАННЕ: «ЦІ ДАВЯРЯЕЦЕ ВЫ ПРЕЗІДЕНТУ БЕЛАРУСІ?», %

Варыант адказу	11'06	06'08	12'08	03'09	06'09	09'09	12'09	03'10
Давяраю	60,3	47,3	48,4	45,4	50,6	49,2	50,9	49,8
Не давяраю	26,0	39,5	34,1	38,1	35,3	37,2	36,8	37,0
Цяжкі адказ/ няма адказу	13,7	13,2	17,5	16,5	14,1	13,6	12,3	13,2

▶ СМИ

ЖУРНАЛІСТЫ СХАДЗІЛІ Ў МІНІНФАРМ

Генадзь КЕСНЕР

Прадстаўнікі трох незалежных выданняў, якім Міністэрства інфармацыі Беларусі неаднойчы адмаялі ў рэгістрацыі, 12 мая наведалі першага намесніка кіраўніка гэтага ведомства Лілію Ананіч. Па выніках гэтых сустреч, якія адбываліся паасобку, візітуоцы выклалі свае ўражанні на прэс-канферэнцыі ў сядзібе ГА «Беларуская асацыяцыйная журналістка».

Лілію Ананіч за адзін дзень, па чарзе, наведалі прадстаўнікі віцебскай дзяржаўнай газеты «Наш дом» Вадзім Баршчэўскі, наваполацкага выдання «Хімік. Два горада» Сяргей Балай, а таксама газеты «Солигорск плюс» Уладзімір Шыла. Да таго ж, асобна Лілія Ананіч прыняла старшыню Асветніцкай установы «Цэнтр прававой трансфармациі» юрьеста Алену Танкачову. Галоўнай тэмай сустроч прадстаўнікі азначаных выданняў бачылі высытление прычын адмовы Мінінфармам у рэгістрацыі не-залежных газет.

Па словах намесніка редактара газеты «Наш дом» Вадзіма Баршчэўскага, пра гэта друкаванае выданне Лілія Ананіч увогуле не захадзела размайці, спаслаўшы-

ся на тое, што 20 мая Вышэйшы Гаспадарчы суд Беларусі будзе разглядаць касацыйную скарыту (<http://baj.by/m-p-viewpub-tid-1-pid-8213.html>) заснавальніка газеты акунут з нагоды адмовы выданню ў дзяржаўнай рэгістрацыі.

Пасля гэтага Вадзім Баршчэўскі паспрабаваў перавесці размову на выданне «Вітебскій кур'ер», якое заснаванна ў Расіі і не мае магчымасці распаўсюджвацца ў Беларусі. Пра гэту газету намесніца міністтра таксама размайціла нехвотна, маўляў, тэмай гутаркі мусіла быць выданне «Наш дом». Але на паследнім Вадзім Баршчэўскага, што занесены «Вітебскім кур'ерам» у спісы забароненых для распаўсюду выданняў, Лілія Ананіч дала адмоўны адказ.

Дарэчы, разам з удзельнікамі сустреч з першай намесніцай міністтра інфармацыі на прэс-канферэнцыі прысутнічай дырэктар прадпрыемства, якое заснавала абодва віцебскія выданні (прыватнае прадпрыемства «Віцебскі курунд») Віктар Рамнёў, якога толькі за некалькі апошніх месеці за распаўсюдом «Вітебскага кур'ера» аштрафавалі на агульную суму больш як пяць мільёнаў беларускіх рублёў.

Заснавальнік газеты «Хімік. Два горада» Сяргей Балай паведаміў, што яго заявы аб рэгістрацыі выдання Міністэрства інфармацыі паспела адхіліць ужо троны разы. Па словах Балая, кожным разам гэта адбывалася з розных прычын. Тым не менш, Сяргей Балай мае намер падаць паперы

на рэгістрацыю ў Міністэрства інфармацыі яшчэ раз.

Пры размове з першай намесніцай міністтра інфармацыі Сяргей Балай выказаў шэраг прэтэнзій адносна практыкі міністэрства, якое, з яго пункту гледжання, замаружвае фармальна простую працэдуру рэгістрацыі.

Напрыклад, дакументы на рэгістрацыю прымаюцца толькі два разы на тыдзень, у той час як раней адпаведнікі служба працавала штодня. «Я жыву ў Наваполацку, і ездзіць кожны раз у Мінск, каб выправіць нейкую памылку, — гэта вельмі дорага, да таго ж, гэта вымагае ёсць часу», — сказаў Сяргей Балай.

У Міністэрстве інфармацыі, па словаах журнالіста, да сёняшнінга дні няма слухі «адно вакно», што, як лічыць журнالіст, суінічны адпаведным нарматыўным актам, выдадзеным прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь. Апроч таго, замест пазнавартасных кансультатываў супрацоўнікі міністэрства адсылаюць заяўнікаў на сайт Мінінфарма, дзе ёсць познія неадкладнісці, якія ў выніку таксама робяцца прычынай адмовы незалежным выданням у дзяржаўнай рэгістрацыі.

Па словаах Балая, наглядзячы на малую верагоднасць практичнага выніку гэтага візіту да Ліліі Ананіч, усё ж сён з ініцыятывы паследніх дзеяннях на перспектыву ёсць. «Прынамсі, трэбчалавекі ў адзін дзень зварнуліся разам да чыноўнікаў і паспрабавалі

давесці, што проста хацелі б разбіць сваю працу... Незалежны выданні ствараюць канкурэнтую для дзяржаўных газет і вымушаюць іх варушыцца, быць больш якансімы, што прызнала і сама намесніца міністара інфармацыі. Да таго ж, мы б стваралі новыя працоўныя месцы, плацілі б падаткі, і гэта было бы толькі на карысць нашай дзяржаве», — мяркне журнالіст.

«Я ўпэўнен, што сумесныя, сквардынаваныя і публічныя дзеянні, накіраваныя на арганізацыю працэсу рэгістрацыі сродкаў масавай інфармацыі, — гэта тое, што павышае шансы рэгіянальных СМИ быць зарэгістраванымі. Я не кажу «гарантую», бо гарантаваць нічога нельяза, але павышае», — адзначыла старшыня Асветніцкай установы «Цэнтр прававой трансфармациі» Алена Танкачова.

Варта дадаць, што газета «Новы час», якую вы зараз чытаеце і якая афіцыйна зарэгістравана Міністэрствам інфармацыі Беларусь, тым не менш не мае магчымасці распаводжвацца праз дзяржаўную сеткі «Белсюдзрук» і «Белпошта», як і яшчэ туці незалежных грамадска-палітычных выданняў. Так што нават дзяржаўная рэгістрацыя ў Міністэрстве інфармацыі не вырашае ўсе праблемы недзяржаўнай прэсы, якіх значыць больш, чым у фінансовых з бюджету, гэта значыць, з кішэні падаткаў-каплатнікаў сродкаў масавай інфармацыі.

▶ САЦЫЯЛОГІЯ

ТАЛЕРАНТНЫЯ ПРАГМАТЫКІ

Вольга ХВОІН

Беларуское грамадства ў сваім геапалітычным выбары кіруеца прагматычнымі разлікамі — такія высновы сумеснай сацыялагічнай працы «Беларусь і свет: геапалітычны выбор і бяспека скроў прызму эканомікі і культуры», праведзенай Беларускім інстытутам стратэгічных даследаванняў і лабараторыяй аксіметрычных даследаванняў «НовАК».

Сацыёлагі гавораць, што цяпер беларусы аб'ектуўна адцінваюць магчымыя рызыкі, калі б краіна ўвайшла ў зону ЕС. Каштоўнасцам матываваў геапалітычнага выбару адсутнічае амаль цалкам. Мы сталі прагматыкамі. Палітычныя хаўрускі Беларусь — не той, хто будзе спрыяць умацаванню культуры ці вяртанню ў часы СССР, а той, хто палешыць эканамічнае становішча ў краіне (55,1 процента апытаных), а таксама паспрыяле ўмацаванню бяспекі, міру і стабільнасці (17,8 процента рэспандэнтаў).

Да шырока разрэкламаванай у тым ліку і ў ладамі праграмы «Усходнія партнёрстваў» ў апытаных такое ж меркантыльнае стаўленне: 59,4% чакаюць, што павялічыцца таваразносіц з ЕС, 47,6% разлічаюць, што палепшыцца агульная эканамічная сітуацыя, 53,6% спадзіваюцца на палепшэнне адукцыйных магчымасцяў, 40,5% — на паслабленне візавага рожыму. Разам з тым даследаванне паказала, што ў краіне захоўваецца крайне нізкі ўзровень разумення інтытуцыйных узаемасувязей Беларусі і ЕС.

У прыватнасці толькі траціна апытаных ведеа, што Беларусь удаесяльнае ў праграме «Усходнія партнёрстваў», кожны пяты памылкова думае, што наша дзяржава з'яўляецца сябрам Савета Еўропы, і амаль палова рэспандэнтаў (47%) мяркуюць, што Беларусь удаесяльнае ў Еўрапейскай палітыцы добрасудсцю, хати насамрэч мы не звязваліс гэты структуру з сапраўднай ваеннай пагрозай Беларусі і ЕС.

Сацыёлагі канстатуюць працяг памылковамі амаль амаль цалкам. Мы сталі прагматыкамі. Палітычныя хаўрускі Беларусь — не той, хто будзе спрыяць умацаванню культуры ці вяртанню ў часы СССР, а той, хто палешыць эканамічнае становішча ў краіне (55,1 процента апытаных), а таксама паспрыяле ўмацаванню бяспекі, міру і стабільнасці (17,8 процента рэспандэнтаў).

Адмена санкцыяў была ўспрынітая беларусамі як

признанне Еўрасаюзам сваёй паразы — таго, калі меркантыльнае трымаюцца 27,9 % апытаных, 18 % мяркуюць, што ЕС пайшло на саступкі, бо хоча атрымалі доступ да ЕС па ранейшым захоўвацца. Пра ўвядзенне эканамічных санкцыяў супраців Беларусі не падаюцца 60 % апытаных, пра 12 патрабаванні ЕС да Беларусі ў галіне демакратызаціі — 84,7 % (амаль славутыя 83 % «элегантнай перамогі»). Ды і санкцыі 56,4 % рэспандэнтаў лічыць не вынікам таго, што ў нас парушаюцца права чалавека, а караю Захаду за незалежную знешнюю палітыку Беларусі.

А вось адносіны да NATA — яскравы приклад таго, як дзейнічаюць створаныя адной-

чы стэрэатыпы. На пытанне «Ці пагражай нешта Беларусі?» 19 % рэспандэнтаў адказалі, што існуе ваенна пагроза. Калі задавалі пытанне, ці пагражae краіне NATA, то 50 з 16 лішкім прагноты сказалі «так». «Маем такую карціну, — тлумачыць кіраўнік BISS Віталь Сілінкі. — Вам нешта пагражает? — Не. — А NATA? І тут у галаве ўключочаеца нейкі мякай, што гэта кепска, хаты насамрэч мы не звязваліс гэты структуру з сапраўднай ваеннай пагрозай Беларусі.

«Біапалірнасць» (Расія — Захад) геапалітычнай арыентацыі беларусаў з мінімальнай перавагай прыхільнікаў дадзенчыні да ЕС па ранейшым захоўвацца. Свой выбар распандэнты матывуюць дзвумя асноўнымі фактаратамі — сацыяльнай стабільнасцю (магчымасцю карыстацца дабrottамі, якія адкрывае геапалітычны разврат) і аэнкай балансу эканамічных даброт і стратагіі ў выніку реалізацыі таго ці іншага геапалітычнага сцэнарыя. Разам з тым сацыёлагі прыйшли да выніку, што ў плауне сумішчальнасці культуры беларуское грамадства больш гатавае прыняць еўрапейскія палітычныя каштоўнасці, чым культурныя.

Доступ да альтэрнатыўных крыніц інфармацыі пра Еўра-

пейскі саюз і магчымасць сваёдна падарожніца па краінах ЕС падвышаюць праеўрапейскі настроі ва ўсіх без выключения сацыяльных групах на 20-30 процэнтаў. Адначасова даследчыкі канстатуюць поўны правал спробаў «еўрапеізація» масавую свядомасць пры дапамозе зневінных электронных СМИ (радыёстанцыі і тэлеканалаў, якія транслююць свае перадачы з-за мяжы). Роль «еўрапеізатаў» замацавалі за сабою інфармацыйныя інтэрнэт-рэсурсы.

Паспрабавалі сацыёлагі прааналізуваць і беларускі бренд — талерантнасць. Прэзентуючы гэты блок, кіраўнік BISS Віталь Сілінкі падкрасіў, што талерантнасць — гэта тое, што мы трываем, нават калі непрыемна, але не лічым узорам падвоздзіну для сябе. Паводле яго слоў, выявілася, што беларусы значна больш цярпімія, талерантныя ў пытаннях палітыкі, чым культуры. Напрыклад, наша грамадства пагаджаеца на цэнзуру ў СМИ (42 % апытаных), амежаванне дзеянісці палітычнай апазіцыі (32 %). Не лічыць патрэбным падвоздзіць ролю палітычных партый (29 %). Адпаведна, сацыёлагі прыходзяць да выніку, што палітычныя каштоўнасці, чым куль-

ГРАМАДСТВА

ЭКАЛОГІЯ

ДРУГОЕ ПРЫШЭСЦЕ

Вольга ХВОІН

Беларусь вяртаецца да меліярацыі балот. Прынамсі на бліжэйшыя пяць гадоў гэты праект кіраўніцтвам дзяржавы акрэслены як прыярытэтны.

Харчовая незалежнасць?

«Я не бачу больш важнай праграмы, чым гэтая (меліярацыя) — рэд.) — заявіў Аляксандр Лукашэнка падчас працоўнай паездкі ў Пінск на пачатку красавіка. — У наступнай пяцігоддзе мы павінны ў асноўным завяршыць усе мерапрыемствы па праграме меліярацыі... Тут вы можаце даваць добрае зборожжа. Мы павінны прывесці гэтыя землі ў ідэальны стан і атрымліваць ураджай не горшы, чым у Краснадарскім краі». Ідуць вяртанні праграм па меліярацыі падтрымліваючы у РУП «Інстытут меліярацыі» і мяркуючы, што «страта меліяраваных земляў для сельскагаспадарчай вытворчасці Беларусь можа азначаць не толькі паніжэнне валаўога збору сельскагаспадарчай прадукцыі, пагаршэнне стану транспартных камунікаций, умоў працы і праражывання людзей, але ў выніку і пагрозу харчовай незалежнасці дзяржавы і ўзрастанне сацыяльнай напружанаасці».

Апроч сельскай гаспадаркі на беларускія балоты маюць свае віды і энергетыкі. У межах выканання праграмы па забесцячэнню не менш за 25 працэнтаў аб'ёму вытворчасці электрычнай і цеплавой энергіі за кошт выкарыстання мясцовых відаў палива і альтэрнатыўных крыніц энергіі штогод нарочычацца аб'ёмы здабычи торфу.

У 2008 годзе Савет міністраў зацвердзіў адмысловую праграму «Торф». Паводле яе, да 2020 года здабычу торфу ў Беларусі плануецца павялічыць у два разы — да 4,3–4,4 мільёна тон, адвесці пад распрацоўку 100 гектараў балот і пабудаваць 770 гектараў палей для здабычы торфу. Здабыты торф будзе выкарыстоўвацца не толькі як палива, але і ў сельскай гаспадаркі краіны для вытворчасці югнаення. Па ацэнках навукоўцаў НАН Беларусі, наша краіна валодае запасамі торфу ў аўтаматы каля 4 мільярда тон, а геалагічныя запасы торфу, змешчанага ў радовішчах адмыслова ахойаемых прыродных тэрыторый 1 земляў, не заніктых сельскагаспадарчай вытворчасцю, складаюць 1,2 мільярда тон.

Сады ці пустэльні?

У прыхільнікаў ідэі асушиць беларускія балоты ёсьць свае апаненты. Так, вядучы навуковы супрацоўнік Навукова-практычнага цэнтра па біярэсурсах Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Аляксандр Казулін трымаеца думкі, што меліярацыя стварае пагрозу для ўстойлівага існавання балотных абшараў і не мае пад сабой эканамічнага складання.

Ды слова, на Асінаўскіх радовішчах селіца група рэдкіх відаў птушак, занесеных у Чырвоную книгу Беларусі, — вялікі бы-

Кутка этага балота не будзе

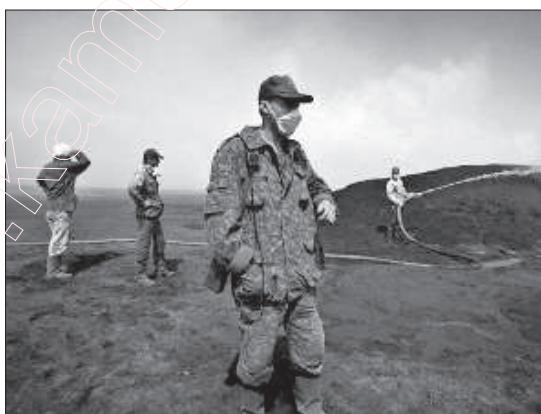
Даведка:

Самая старая балота Беларусі — палескія. Іх узрост — каля 11 тысяч гадоў. У Віцебскай вобласці балоты маладзейшы — ім па 5–6 тысяч гадоў. Але там і дрыгва глыбчайшая — да 9 метраў. На палескіх балотах таўшчыня пласта торфу часцей за ўсё не перавышае пяць метраў. Засвойваць балоты нашы працікі началі яшчэ ў XVIII стагоддзі, ствараючы выганы для жывёлы. Аднак сапраўды

націск беларускія балоты перажылі ў 1960-х гады, калі на пленуме ЦК КПСС 1964 года было прынята рашэнне пра шырокамаштабную меліярацыю. Але разам з тым у Беларусі з'явіліся пусткі і пясчаныя буры. Неправільнае выкарыстанне меліяраваных глебаў прывяло да іх спустошэння. Гаспадаркі з года ў год сеялі на тарфяніках бульбу, кукурузу, зерневыя і атрымлівалі добрыя ўраджай. У выніку тарфоны пласт дэградаваў, і на месцы ўрадлівай зямлі з'явіліся пясчаныя прагаліны.

Смерч з попелу, дыму і пылу на адным з участкаў падпіленых тарфянікаў у Барысаўскім раёне

Работнікі МНС тушаць агонь на тарфяніках у Слуцкім раёне

бліжэйшых гадоў да 50 тысяч гектараў балот прывядзе да звартнага эфекту «пустыні».

У Беларусі ціпэр рэалізації практэкты па рэонатурацыі і паўторнаму забалочванню тэрыторый. Напрыканцы мінулага года былі завершаныя працы на выпрацаваных тарфяніх радовішчах «Асінаўскае-1, 2» у Дубровенскім раёне Віцебскай вобласці. Гэтыя тэрыторыі — частка былога верхавога балота.

Яны з'яўляюцца адзінцатай і дванаццатай тэрыторыямі, паўторна забалочанымі ў рамках практэкту ПРААН/ГЭФ ад 2007 года. Пасля паўторнага забалочвання паўстала аднаўлівецца ландшафт, унутраныя практэкты балота, з'яўляюцца тыповая расліннасць.

Ды слова, на Асінаўскіх радовішчах селіца група рэдкіх відаў птушак, занесеных у Чырвоную книгу Беларусі, — вялікі бы-

гай, вялікі падорлік, скопы, шэры журавель, чорны буселды іншыя. Аднак мерапрыемствы па пяціторнаму забалочванню дастаткова працаёмкі і стратныя. Каб падвысіць і стабілізаваць узровень вады на называемых радовішчах, было пабудавана некалькі дзесяткаў вадараэгулюючых будынкаў, створаная адмысловая сістэма.

Аднаўленчыя працы завяршаюцца і на адным з буйнейшых у Еўропе верхавых балот — Ельня плошчай звыш 200 квадратных кіламетраў. Практэкт «Аднаўленне гідрапагічнай режымы цэнтральнай часткі балота Ельня» таксама фінансуецца Праграмай малых грантаў ГЭФ у Рэспубліцы Беларусь і рэалізуецца арганізацыяй «Ахова птушак балькаўшчыны» у супрацоўніцтве з адміністрацыяй заканіка «Ельня».

Актыўная меліярацыя, пракладка шматлікіх каналаў і змены рэчышчай рэк прывялі да істотнага паніжэння ўзроўню грунтавых водаў, што стала адной з асноў-

ных прычын і буйных пажараў на балоце. У выніку апошняга пажару ў 2002 годзе выгарала больш за 70 працэнтаў балота. Пажары і нізкі ўзровень грунтавых водаў прывялі да дэградаціі экасістэм, эканамічнай школы ад страты толькі знішчаных пажарамі вадараэгулюючых будынкаў, створаная адмысловая сістэма.

Практэкт Праграмы развіція ААН і ГЭФ па аднаўленні парушаных тарфянікаў рэалізуецца ў Беларусі са жніўня 2006 года па жнівень 2010-га. За гэты час будучы адноўлены 17 парушаных балот па ўсіх абласцях Беларусі. На выкананне практэкту асушиць 1 мільён 50 тысяч долараў.

Балота на мільён

Эколагі, якія займаюцца пытаннямі забалочвання тэрыторый, сівярдждаюць, што балоты здольныя прыносіць эканамічную карысць у сваім натуральным стане. Напрыклад, разлік

еканамічных выгодаў буйнага пізіннага балота Званец, размешчанага на тэрыторыі Драгічынскага і Кобрынскага раёнаў Брестскай вобласці, паказаў, што экалагічныя паслугі заказніка штогод складаюць больш за 1 мільён долараў ЗША. У разлік бярэцца жывёльны і расліны свет балота, ачышчэнне паветра і вады ўкасцім.

Асушиць балоты становяцца крывацікамі выкідаў парниковых газаў. А жывыя балоты наадварот з'яўляюцца своеасаблівым фільтрам. Адмерлія біямаса не раскладаецца цалкам, і прыкладна адна дзесятая яе частка адкладаецца ў выглядзе торфу. Частка вугляроду, якую расліны атрымалі ў выглядзе вуглякіслага газу, застаецца ў балоце назаўжды. Так выглядзе практэкт «канфіскавані» вуглякіслага газу з атмасферы. У асушицых балотах торф не назапашваецца, і назіраецца практэкт інтэнсіўнага вылучэння вуглякіслага газу ў навакольнае асяроддзе.

Парниковыя газы і глабальныя змены клімату — тэмы сусветных экалагічных самітаў і мясцовых «круглых столоў». Беларусь узяла на сябе абавязаліцць па змяншэнню выкідаў парниковых газаў да 2020 года не больш за 15 працэнтаў ад узроўню 1990 года. У Міністэрстве прыроды і аховы навакольнага асяроддзя падтрымлілі, што, каб прадухіліць глабальныя змены клімату да 2020 года, выкіды парниковых газаў у Беларусі павінны быць скарочаны на 15–30 працэнтаў.

Эксперыты грамадскага аб'яднання «Зялёнай сеткі» лічаць, што Беларусь можа скарысці выкідамі парниковых газаў на 30–35 працэнтаў да 2020 года і на 40 працэнтаў да 2050 года. Аднак у Мініstryродзе трymаюцца думкі, што доля выкідаў Беларусі ў сусветным маштабе малая, таму краіна найперш кіруецца не экалагічнымі фактарамі, а планамі ўласнага развіція. Значыць, будучы уведзены новыя крыніцы энергіі, прымесы прадпрыемств, асушиць балоты. Атрымліваецца, што з аднаго боку Беларусь бэрэ абавязаліцць зменыць выкідамі парниковых газаў, а з іншага — іх павялічвае.

Шэраг экалагічных арганізацій з такім падходам не згодныя. Напрыклад, экалагічнае таварыства «Зялёнай сеткі» прашанне для больш адакватнай адзінкі выкідаў парниковых газаў і правядзення адпаведных практэктў па зniжэнні выкідаў уключчыць у прабраванні для сектара землекарыстання, змены землекарыстання і лясной гаспадаркі (LULUCF) эмісіі і спады ад дэградаваных балот, іх аднаўленні і абароні.

«Ціпэр Кіёцкімі механізмамі фактычна ахопленыя толькі лісы і змейкі ўзгордзі, прычым наят відам на падлік разлічнага скарачэння выкідаў вядомца не зусім адпаведны. Мы выступаем за тое, каб і балоты ўлічваліся ў LULUCF, тады могучы з'яўліца магчымасці аднавіцца прыроды рэспублікі і паступова зniжыць эмісію парниковых газаў», — зазначе эксперт экалагічнага таварыства «Зялёнай сеткі» Анастасія Галік.

Прадстаўніца гэтай жа арганізацыі Наталія Парэччына лічыць — проблема ў тым, што міністэрства паміж сабою не супрацоўнічаюць, калі ствараюцца праграмы, у выніку атрымліваюць супяречнасці.

17 МАЯ, ПАНЯДЗЕЛАК

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 16.00, 17.05, 19.30, 23.55 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніца,
Беларусь».
07.05, 08.10, 11.50 Дзэлавое жыццё.
08.30 У свеце матурау.
09.05Nota Bene.
09.35 «Зорнія танцы». Мужчынскі сезон.
10.50 «OFF STAGE LIFE».

11.05 Документальна-біяграфічны цыкл
«Мая праўда» (Украіна).
12.10 Меладрама «Манро» (Расія).
14.05 Жаноче ток-шоу «Жыццё як жыццё».
15.15, 19.40 Навіны рэгіёна.

15.25 Даэтктыўны серыял «Блізкія людзі».
Заключчая серыя.

16.40 «Арэна».
17.10 Хакей. Чэмпіянат свету. Матч 2-га
этапа. Прамая трансляцыя. У пералыпку:
«Зона X». Крымінальная хроніка».

19.55 «ЕНДО».
20.00 Ток-шоў «Ход у адказ».
21.00 Панарама.

21.55 Вострасюжэты серыял «Адчайныя
хатнія гаспадні-4» (ЗША).

23.05 Фантастичны серыял «Героі-3»
(ЗША). Заключчая серыя.

00.00 «Зона X». Крымінальная хроніка.

00.05 Даэн спорту.

06.00, 09.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 Контуры.
10.10 АНТ прадстаўляе: «Дыханне планеты».
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 Тэорыя неверагоднасці.
12.00 «Малахау+».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Брачыць».
13.40 «Модны прысуд».

14.45 «Кантрольны закуп».

15.15 Прэм'ера. «Іван Падушкін. Джэнтльмен вышук».

16.00 Нашы навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Заручальныя пярсцёнак».

17.05 «Хай какуць».

18.00 Нашы навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 Камедынны серыял «Тата на ўсе рукі».

18.55 «Слова жанчыне».

19.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

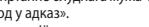
21.00 Навіны спорту.

21.30 «Варотны адлік».

00.05 «Жаночыя... з дзецымі».

00.50 Нашы навіны.

01.05 Навіны спорту.

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 16.00, 17.05, 19.30, 23.55 Навіны.
06.05 Даэн спорту.

06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніца,
Беларусь».

07.05, 08.10, 11.50 Дзэлавое жыццё.

08.35 Арэна.

09.05 Документальна-біяграфічны цыкл
«Зорнія жыццё» (Украіна).

09.50 Драма «Карміцелька» (Італія).

11.40 Адымскія рэпартаж АТН «Дзеци
або геніі».

12.10 Камедыя «Вяртанне блуднага мужчыны».

14.05 Ток-шоў «Ход у адказ».

15.15, 19.45 Навіны рэгіёна.

15.30 Даэтктыўны серыял «Запасны інс-

тынтык» (Расія). 1-я серыя.

16.40 Сфера інтарсія.

17.10 Хакей. Чэмпіянат свету. Матч 2-га
этапа. Прамая трансляцыя. У пералыпку:
«Зона X». Крымінальная хроніка».

19.55 «ЕНДО».

20.00 Вострасюжэты даэтктыў «Права на
памілаванне» (Расія-Украіна). 1-я серыя.

21.00 Панарама.

21.55 Вострасюжэты серыял «Адчайныя
хатнія гаспадні-4» (ЗША).

23.00 Документальна-біяграфічны цыкл
«Мая праўда» (Украіна).

00.05 Даэн спорту.

00.15 Хакей. Чэмпіянат свету. Матч 2-га
этапа.

06.00, 09.00 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 Чакай міне.

10.00 АНТ прадстаўляе: «Гарады-героі.
Смаленск».

11.00 Нашы навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Адзін супраць усіх».

12.00 «Малахау+».

13.00 Нашы навіны.

14.45 «Кантрольны закуп».

15.15 Прэм'ера. «Іван Падушкін. Джэнт-

льмен вышук».

16.00 Нашы навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Заручальныя пярсцёнак».

17.05 «Сталічны футболь».

18.00 Нашы навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 Камедынны серыял «Тата на ўсе рукі».

19.00 Чакай міне.

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.30 «Варотны адлік».

00.05 «Жаночыя... з дзецымі».

00.50 Нашы навіны.

01.05 Навіны спорту.

01.30 Навіны спорту.

02.00 «Зорнія вчора і сёння».

02.30 «Даэтктыўны цыкл».

03.00 «Ладніца».

03.30 «Ладніца».

04.00 «Ладніца».

04.30 «Ладніца».

05.00 «Ладніца».

05.30 «Ладніца».

06.00 «Ладніца».

06.30 «Ладніца».

07.00 «Ладніца».

07.30 «Ладніца».

08.00 «Ладніца».

08.30 «Ладніца».

09.00 «Ладніца».

09.30 «Ладніца».

10.00 «Ладніца».

10.30 «Ладніца».

11.00 «Ладніца».

11.30 «Ладніца».

12.00 «Ладніца».

12.30 «Ладніца».

13.00 «Ладніца».

13.30 «Ладніца».

14.00 «Ладніца».

14.30 «Ладніца».

15.00 «Ладніца».

15.30 «Ладніца».

16.00 «Ладніца».

16.30 «Ладніца».

17.00 «Ладніца».

17.30 «Ладніца».

18.00 «Ладніца».

18.30 «Ладніца».

19.00 «Ладніца».

19.30 «Ладніца».

20.00 «Ладніца».

20.30 «Ладніца».

21.00 «Ладніца».

21.30 «Ладніца».

00.00 «Ладніца».

00.30 «Ладніца».

01.00 «Ладніца».

01.30 «Ладніца».

02.00 «Ладніца».

02.30 «Ладніца».

03.00 «Ладніца».

03.30 «Ладніца».

04.00 «Ладніца».

04.30 «Ладніца».

05.00 «Ладніца».

05.30 «Ладніца».

06.00 «Ладніца».

06.30 «Ладніца».

07.00 «Ладніца».

07.30 «Ладніца».

08.00 «Ладніца».

08.30 «Ладніца».

09.00 «Ладніца».

09.30 «Ладніца».

10.00 «Ладніца».

10.30 «Ладніца».

11.00 «Ладніца».

11.30 «Ладніца».

12.00 «Ладніца».

12.30 «Ладніца».

13.00 «Ладніца».

13.30 «Ладніца».

14.00 «Ладніца».

14.30 «Ладніца».

15.00 «Ладніца».

15.30 «Ладніца».

16.00 «Ладніца».

16.30 «Ладніца».

17.00 «Ладніца».

17.30 «Ладніца».

18.00 «Ладніца».

18.30 «Ладніца».

19.00 «Ладніца».

19.30 «Ладніца».

20.00 «Ладніца».

20.30 «Ладніца».

21.00 «Ладніца».

21.30 «Ладніца».

00.00 «Ладніца».

00.30 «Ладніца».

01.00 «Ладніца».

01.30 «Ладніца».

02.00 «Ладніца».

02.30 «Ладніца».

03.00 «Ладніца».

03.30 «Ладніца».

04.00 «Ладніца».

04.30 «Ладніца».

05.00 «Ладніца».

05.30 «Ладніца».

06.00 «Ладніца».

06.30 «Ладніца».

07.00 «Ладніца».

07.30 «Ладніца».

08.00 «Ладніца».

08.30 «Ладніца».

09.00 «Ладніца».

09.30 «Ладніца».

10.00 «Ладніца».

10.30 «Ладніца».

11.00 «Ладніца».

11.30 «Ладніца».

12.00 «Ладніца».

12.30 «Ладніца».

13.00 «Ладніца».

13.30 «Ладніца».

14.00 «Ладніца».

14.30 «Ладніца».

15.00 «Ладніца».

15.30 «Ладніца».

16.00 «Ладніца».

16.30 «Ладніца».

17.00 «Ладніца».

17.30 «Ладніца».

18.00 «Ладніца».

18.30 «Ладніца».

19.00 «Ладніца».

19.30 «Ладніца».

20.00 «Ладніца».

20.30 «Ладніца».

21.00 «Ладніца».

21.30 «Ладніца».

00.00 «Ладніца».

00.30 «Ладніца».

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

19 МАЯ, СЕРАДА

- 1**
- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, беларусь!».
07.05, 08.10 Зона Х.
07.30, 11.50 Дзялэвое жыцце.
08.35 Сфера інтарасау.
09.05 Вострасюжэтны дэтктыў «Права на памілаванне» (Расія-Украіна). 1-я серыя.
09.55 Спартовая драма «Гол у Спакія вароты» (ССРР).
11.25 Візартфільм АТН «Паўночны гарадок» цыклу «Зямля беларуская».
11.35 «OFF STAGE LIFE».
12.15 Меладрама «Свой-чужы» (Расія).
14.05 Здароўе.
14.30 Культурныя людзі.
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.25 Альманах «Вандраванчынай».
15.30 Дэтктыўныя серыял «Запасны інс-тынкіт» (Расія). 2-я серыя.
16.50 Серыял «Агульная тэрапія» (Расія).
17.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
18.50, 00.50 «Зона Х». Крымінальная хроніка.
19.25 «Спорплато 5 з 36». Забаўляльнае шоу.
19.30 «КЕНО».
19.35 «Зямельнае пытаннне».
20.00 Вострасюжэтны дэтктыў «Права на памілаванне» (Расія-Украіна). 2-я серыя.
21.00 Панарама.
21.55 Вострасюжэтны серыял «Адчайнай хатнія гаспадні-4» (ЗША).
23.00 Крымінальны трэлер «Небяспечны Банкок» (ЗША).
00.55 Дзень спорту.
- H**
- 06.00, 09.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
10.00 «Праўда хавае хлусню». Шматсерыйны фільм.
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.

- 11.10 «Дээтэктывы».
11.50 «Ералаш».
12.00 «Малахай +».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.15 Прэм'ера. «Іван Падушкін. Джэнтльмен вышукі». Шматсерыйны фільм.
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Хай какуць».
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыйны серыял «Тата на ўсе рукі».
18.55 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм'ера. «Шлюб па завяшчанні». Шматсерыйны фільм.
22.10 Прэм'ера. «Праўда хавае хлусню». Шматсерыйны фільм.
23.10 Нашы навіны.
23.25 Навіны спорту.
23.30 «Документальны дэтктыў».
00.05 «Жанцяня... з дзецымі». Шматсерыйны фільм.
00.50 Нашы навіны.
01.05 Навіны спорту.
- C**
- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзін».
06.10 «Лінічычына».
06.20 «Раніца. Студыя добра настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Салдаты. Дзэмель непазбежны!» Серыял.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Ільц гісторый».
10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
11.30 «Дзялекія святы».
11.40 «Званая вячара».
12.35 «Мачахі». Серыял.
13.50 «Дээтэктыўныя гісторыі».
14.40 «Свяя каманда». Моладзеўы серыял.

- 15.35 «Водбліскі». Серыял. Закл. серыя.
16.50 «Новыя падарожжы дылетанта».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячара».
18.30 «Мачахі». Серыял.
20.00 «Сталічны падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добрыя вечар, малиня».
20.25 Прэм'ера! «Салдаты. Дзэмель не-пазбежны!» Серыял.
21.30 Прэм'ера! «Асабістая справа капитана Руміна» Серыял.
22.55 «Мінск і мінчане».
23.25 «Рэпарцерскія гісторыі».
23.50 Фільм «Буйгем 2». ЗША, 2007 г.
- A**
- 07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.30 У гэты дзень.
09.35 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
10.45 Документальна-гістарычны серыял «Мяжа. Вялікае княства Літоўскае».
11.15 Эрзяпец «беларускай часіні».
12.00 Спорт-кадр.
12.35 Камедыйная меладрама «Венера і Апалон» (Францыя).
13.25 «Прывяды бураціна». Анимацыйны фільм (ССРР).
14.30 «Лабірінты: драўляніна храмы Пры-карпацція». Фільм першы.
15.00 Медычныя ламаніцы.
15.25 Серыял «Ізвея гневу» (Расія).
16.20 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
17.25 Простыя практикаванні з Ю.Афанасьевым (Расія).
18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
19.05 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
19.45 Беларуская часіна.
20.50 Калыханка.
21.10 Драма «Кыцьце пасля яго» (Францыя).
22.55 Хакей. Формула гульні.
23.25 Гандбол. Чэмпіянат Беларусі. БГК ім. Мішкова-Дынама (Мінск).
23.45 Фільм «Пажар на элевежы», Германія, 2007 г.
- РОССІЯ**
- 07.00 «Раніца Расіі».
09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

- 10.10 «Драма Івана Броўкіна». Дакументальны фільм.
11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Весткі.
11.25 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
12.20 Тэлесерыял «Чырвоная капэла».
13.15 «Кулагін і партнёры».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.25 «Тэрыторыя прыгажосці». Тэлесерыял.
15.15 Тэлесерыял «Ліквідацыя». Расія.
16.50 Навіны - Беларусь.
17.15 «Кулагін і партнёры».
17.50 Прэм'ера. «Кармеліт. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.30 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
20.25 Тэлесерыял «Ліквідацыя». Расія, 2007 г.
22.20 Тэлесерыял «Дворык».
22.55 «Тэрыторыя прыгажосці». Тэлесерыял.
23.50 Навіны - Беларусь.
00.00 «Весткі+».
00.20 Прэм'ера. «Сем смяротных грахоў». Дакументальны фільм.
- НВ**
- 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.25 Сення.
07.05 Канал «Сення раніцай».
08.30 «Следства вялі...».
09.20 «Іх норавія».
10.20 «Сірэдні клас».
10.50 «Дачны аджэз».
11.50 Серыял «Сталыпін... Нявывучаны ўрокі».
13.30 Дэтктыўныя серыял «Адвакат».
14.15 Дэтктыўныя серыял «Знакі лёсу».
15.05 «Галоўная дарога».
15.35 «Алгід. Надзвычайнае здарэнне».
16.30 Серыял «Вярнуць на даследаванне».
18.30 «Алгід. Надзвычайнае здарэнне».
19.35 Серыял «Дэсант ёсць дэсант».
21.35 Серыял «Час Волкава».
23.50 «Познанія гутарка».
00.30 «Першая кроў».

- 12.00 Тэніс. Турнір WTA (Польша). Дзень 3.
15.45 Веласпорт. «Планета Армстронг». Итап 11.
18.30 Футбол. Моладзеўы фэст да 23 гаду. Групавы этап. Чылі - Катар. Тулон (Францыя).
20.15 Футбол. Еўрагалы. Навіны.
20.25 Футбол. Еўрагалы. Часопіс.
20.40 Футбол. Моладзеўы фэст да 23 гаду. Групавы этап. Данія - Расія. Тулон (Францыя).
22.30 «Еўраспорт за чистую планету». Часопіс.
23.00 Абранае па серадах.
23.05 Конны спорт. Кубак нацый. Ля Боль (Францыя).
00.05 Навіны коннага спорту.
00.10 Гольф. Еўратур. Адкрыты чэмпіянат Малібкі. Іспанія.
00.40 Гольф. Еўратур. Жанчыны. Адкрыты чэмпіянат Германіі. Германія.
00.50 Гольф клуб. Навіны голфуа.
00.55 Яхт клуб. Навіны ветразавага спорту.
01.00 Веласпорт. «Планета Армстронг».
01.05 Веласпорт. Нацыянальны тур. Тур Каліфорніі. ЗША. Этап 4.
02.00 Вось дык так!!!
02.15 Футбол. Кубак свету-2010. Прэзентацыя краін-удзельнікаў. Часопіс.
- БЕЛСАТ**
- 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.25 Сення.
07.05 Канал «Сення раніцай».
08.30 «Следства вялі...».
09.20 «Іх норавія».
10.20 «Сірэдні клас».
10.50 «Дачны аджэз».
11.50 Серыял «Сталыпін... Нявывучаны ўрокі».
13.30 Дэтктыўныя серыял «Адвакат».
14.15 Дэтктыўныя серыял «Знакі лёсу».
15.05 «Галоўная дарога».
15.35 «Алгід. Надзвычайнае здарэнне».
16.30 Серыял «Вярнуць на даследаванне».
18.30 «Алгід. Надзвычайнае здарэнне».
19.35 Серыял «Дэсант ёсць дэсант».
21.35 Серыял «Час Волкава».
23.50 «Познанія гутарка».
00.30 «Першая кроў».
- Россия**
- 07.00 «Раніца Расіі».
09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

20 МАЯ, ЧАЦВЕР

- 1**
- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.05, 19.30, 23.55 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, беларусь!».
07.05, 08.10 Зона Х.
07.30, 08.35, 11.50 Дзялэвое жыцце.
08.40 «Зямельнае пытаннне».
09.05 Вострасюжэтны дэтктыў «Права на памілаванне» (Расія-Украіна). 2-я серыя.
09.55 Серыял «Агульная тэрапія» (Расія).
10.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
11.35 «OFF STAGE LIFE».
12.10 Дэтктыў «Сусле» (Расія).
13.45 Дак. цыкл «Фартыфікацыя».
14.30 Хранікальна-дакументальны цыкл «Гарачыя кропкі» (Беларусь).
15.15, 19.50 Навіны рэгіёна.
15.30 Дэтктыўныя серыял «Запасны інс-тынкіт» (Расія). 3-я серыя.
16.40 Сфера інтарасау.
17.10 Хакей. Чэмпіянат свету. 1/4 фіналу. Прамая трансляцыя. У перапынку: «Зона Х». Крымінальная хроніка.
19.55 «КЕНО».
20.00 Вострасюжэтны дэтктыў «Права на памілаванне» (Расія-Украіна). 3-я серыя.
21.00 Панарама.
21.55 «Актуальнае інтар'ю».
22.10 Вострасюжэтны серыял «Адчайнай хатнія гаспадні-4» (ЗША).
23.10 Дакументальна-біяграфічны цыкл «Мая прадаў» (Украіна).
00.10 «Зона Х». Крымінальная хроніка.
00.15 Дзень спорту.
00.20 Хакей. Чэмпіянат свету. 1/4 фіналу.
- H**
- 06.00, 09.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
10.00 «Праўда хавае хлусню». Шматсерыйны фільм.
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.

- 13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.15 Прэм'ера. «Іван Падушкін. Джэнтльмен вышукі». Шматсерыйны фільм.
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Хай какуць».
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыйны серыял «Тата на ўсе рукі».
18.55 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм'ера. «Праўда хавае хлусню». Шматсерыйны фільм.
22.10 Прэм'ера. «Заручальны пярсцёнак».
23.10 «Аўтапанарама».
23.45 Фільм «Пажар на элевежы», Германія, 2007 г.
- C**
- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзін».
06.10 «Лінічычына».
06.20 «Раніца. Студыя добра настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Салдаты. Дзэмель непазбежны!» Серыял.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Ільц гісторый».
10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
11.30 «Дзялекія святы».
11.40 «Званая вячара».
12.35 «Мачахі». Серыял.
13.50 «Дээтэктыўныя гісторыі».
14.40 «Свяя каманда». Моладзеўы серыял.
- A**
- 17.30 «Званая вячара».
18.30 «Мачахі». Серыял.
20.00 «Сталічны падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добрыя вечар, малиня».
20.25 Прэм'ера! «Салдаты. Дзэмель не-пазбежны!» Серыял.
21.30 Прэм'ера! «Асабістая справа капитана Руміна» Серыял.
22.55 «Асабісты інтарас».
23.25 «Аўтапанарама».
23.45 Фільм «Пажар на элевежы», Германія, 2007 г.
- Россия**
- 07.00 «Раніца Расіі».
09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

- 12.20 Тэлесерыял «Чырвоная капэла».
13.15 «Кулагін і партнёры».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.25 «Тэрыторыя прыгажосці». Тэлесерыял.
15.15 Тэлесерыял «Ліквідацыя». Расія, 2007 г.
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.15 «Кулагін і партнёры».
17.50 Прэм'ера. «Кармеліт. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі.
19.30 Тэлесерыял «Дворык».
20.25 Тэлесерыял «Вярнуць на даследаванне». Тэлесерыял, 2009 г.
22.30 Навіны - Беларусь.
23.50 Навіны - Беларусь.
00.00 «Весткі+».
00.20 Прэм'ера. «Трэцяе вока. Загадкі зроку». Дакументальны фільм.
- НВ**
- 07.00 Сення.
07.05 Канал «Сення раніцай».
08.25 Праект «У пошуках Францыі».
09.15 «Жаночы погляд».
10.00 Сення.
10.20 «Сірэдні клас».
10.55 «Вочная стаўка».
11.45 Серыял «Сталыпін... Нявывучаны ўрокі».
12.40 «Надзвычайнае здарэнне. Расследаванне».
13.00 Сення.
13.30 Дэтктыўныя серыял «Адвакат».
14.15 Дэтктыўныя серыял «Знакі лёсу».
15.05 «Прафесій-рэпарцёр».
15.30 «Алгід. Надзвычайнае здарэнне».
16.00 Сення.
16.30 Дэтктыўныя серыял «Вярнуць на даследаванне».
18.30 «Алгід. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сення.
19.35 Прэм'ера. Вострасюжэтны серыял «Дэсант ёсць дэсант».
21.35 Вострасюжэтны серыял «Час Волкава».
23.25 Сення.

- 23.50 Прэм'ера. «Пераможца перамож-цай».
00.35 «Асабліва небяспечны!».
- БЕЛСАТ**
- 09.30 Конны спорт. Кубак нацый. Ля Боль (Францыя).
10.30 «Еўраспорт за чистую планету». Часопіс.
11.00 Тэніс. Турнір WTA. Варшава (Польша), 1/4 фіналу.
12.00 Тэніс. Турнір WTA. Варшава (Польша), 1/4 фіналу.
15.45 Веласпорт. Нацыянальны тур. Тур Каліфорніі. ЗША. Этап 12.
18.30 Футбол. Моладзеўы фэст да 23 гаду. Групавы этап. Калумбія - Кот-д'Івуар. Тулона (Францыя).
20.30 Футбол. Еўрагалы. Навіны.
20.40 Футбол. Турнір УЕФА да 18 гаду (Champions Challenge). Мадрыд (Іспанія).
21.30 Футбол. Ліга чэмпіянаў. Жанчыны. Мадрыд (Іспанія). Фінал.
23.30 Веласпорт. Нацыянальны тур. Тур Каліфорніі. ЗША. Этап 12.
23.55 Веласпорт. «Планета Армстронг». Часопіс.
00.00 Веласпорт. Нацыянальны тур. Тур Каліфорніі. ЗША. Этап 5.
02.00 «Еўраспорт за чистую планету». Часопіс.
- БЕЛСАТ**
- 17.00 Аб'ектыў (аглід падзеяў дні).
17.05 «Ранча Піковая Сім'ярка», серыял.
17.35 «Бясконцная гісторыя», маст. фільм, 1984 г., ЗША-Германія.
19.10 Асабісты капитал.
19.30 «Албіушашка», мультсерыял.
19.40 Праект «будучыня».
20.05 Макрафон: «Рок-корона: 1994–1996». Архіўныя записы.
20.45 Рэмарка (культурніцкая праграма).
21.00 Аб'ектыў (аглід падзеяў выданне).
21.25 Форум (ток-шоу): «Што мы ямо?»
22.05 «Загады Мэрайда», дэтктыўныя серыял.
22.50 Рэпартэр.
23.15 Аб'ектыў.

21 МАЯ, ПЯТНІЦА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55
Навіны.

06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрый раніца»,
Беларусь».

07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 10.00 Дзялівое жыцце.
08.30 Сфера інтэрсасу.

09.05 Вострасюжетны дэтактык «Права на
памілаванне» (Расія-Украіна). 3-я серыя.

09.55 Баявік «Крымінальны квартэт»
(СССР).

11.25 «OFF STAGE LIFE».

11.40 «Актуальна інтэрв'ю».

12.10 Меладрама «Родныя і блізкія»
(Расія).

14.05 Документальная-біяграфічны цыкл
«Зорнава жыцце» (Украіна).

15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.

15.25 Штолька.

15.55 Дэтактыкны серыял «Запасны інс-
тынкт» (Расія). Заключная серыя.

16.55 Жаноче ток-шоу «Жыцце як жы-
цце».

18.05 Камедыяна меладрама «Не нарад-
зіся прыгохій» (Расія).

19.25 «КЕНО».

19.30 «Соня X». Вынікі тыдня.

19.55 Вострасюжетны дэтактык «Права на
памілаванне» (Расія-Украіна). 4-я серыя,
заключная.

21.00 Панарама.

21.55 Вострасюжетны серыял «Адчайнай
хатнія гаспадні-4» (ЗША).

23.00 Мастацкая гімнастыка. Кубак свету.

00.40 Дзень спорту.

06.00 Навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.00 Навіны.

09.05 «Слова жанчыне». Шматсерыйны

фільм.

10.10 «Праўда хавае хлусні». Шматсерый-
ны фільм.

11.00 Навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 АНТ прадстаўляе: «Чакай мянене».
Беларусь.

11.50 «Ералаш».

12.00 «Малахай +».

13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прыкус».

14.45 «Кантрольны закуп».

15.15 Прэм'ера. «Віа! Падушкін. Джэнт-
льмен вышкуш». Шматсерыйны фільм.

16.00 Нашы навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Заручнічыя прысцінак». Шматсе-
рыйны фільм.

17.05 «Хай кацуць».

18.00 Нашы навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 «Зваротны адлік».

18.55 «Полі цудаў».

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 АНТ прадстаўляе: «Што? Дзе? Калі?
у беларусі». Летняя серыя гульняў.

22.30 АНТ прадстаўляе: Наша «белара-
ша».

23.05 Прэм'ера. Фільм «Хутка вясна».

01.45 Нашы навіны.

02.00 Навіны спорту.

06.00 «24 гадзіны».

06.10 «Лініччына».

06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».

07.30 «24 гадзіны».

07.40 «СТБ-спорт».

07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».

08.30 «Сандаты. Дзембель непазбежны!».

Серыял.

09.30 «Аўтапанарама».

10.00 «Ліць гісторый».

10.30 «24 гадзіны».

10.40 «Анён-захавальнік». Тэленавэла.

11.30 «Далёкая сваякі».

11.40 «Лічнава чвічра».

12.35 «Мачаха». Серыял.

13.30 «24 гадзіны».

13.50 «Сакрэтны гісторый».

14.40 «Свая каманды». Моладзеўы серы-
ял.

15.40 «Асабістая справа капитана Руміна».

Серыял.

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Асабісты інтэрсас».

17.20 «Лініччына».

17.30 «24 гадзіны».

18.30 «Мачаха». Серыял.

19.30 «24 гадзіны».

07.00 «Раніца Расія».

09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе какан-
не». Расія, 2008 г.

10.10 «Мой срэбны шар».

11.00 Весткі.

09.05 Камедыны серыял «Мая выдатная
нінія». 2008 год.

09.45 «Эдэрой».

10.30 «Смак».

11.10 Асроддзе пасялення.

12.10 АНТ прадстаўляе: Тэлечасопіс
«Звяз».

12.40 «Тарзан». Анимацийны фільм.

14.00 «Кінатэатр вайны».

14.30 «Дзелея некалькіх радкоў». Мастацкі
фільм.

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 «Мой радавод».

17.10 Камедыя «Карсіканец».

18.55 АНТ прадстаўляе: «Адзін супраць
усіх».

19.55 АНТ прадстаўляе: «Чакай мянене».

Беларусь.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 Прэм'ера. «Розыгрыш».

22.35 «Пражэктарэрзыскілтан».

23.15 «Што? Дзе? Калі?».

00.25 Фільм «Крабат. Вучань ведзьмака».

06.35 «Афрамаківч». Камедыны серы-
ял.

07.25 Фільм «Пінокія». ЗША - Італія, 2002 г.

09.10 «Дабро пакаліца».

09.30 «Культурна жыццё».

10.00 «Крокі да поспеху».

10.55 «Мінск і мінчане».

11.30 «Салдаты. Залатыя серыі».

13.15 «Новыя падарожнікі дылетанта».

13.45 Фільм «12 краслаў». СССР, 1977 г. 1-я
серыя.

15.00 «Ваенная таямніца».

15.45 «Відзмо-невідзмо». Агляд міжна-
роднага шоў-бізнесу.

16.30 «24 гадзіны».

16.45 «Наща справа».

17.00 «Вільны горад».

17.45 Фільм «Рассмашыць бoga». Украіна,
2006 г.

13.00 Нашы навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прыкус».

14.45 «Кантрольны закуп».

15.15 Прэм'ера. «Віа! Падушкін. Джэнт-
льмен вышкуш». Шматсерыйны фільм.

16.00 Нашы навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Заручнічыя прысцінак».

17.05 «Хай кацуць».

18.00 «Лічнава чвічра».

18.55 «Сандаты. Залатыя серыі».

19.30 «24 гадзіны».

19.45 «Полі цудаў».

20.00 «Сталічныя падрабязніцы».

20.20 «Добрыя вечар, малинія».

20.30 Фільм «Школа нягоднікаў». ЗША,
2006 г.

22.30 «24 гадзіны».

22.55 «Гарачы лёд».

23.25 «Відзмо-невідзмо». Агляд міжна-
роднага шоў-бізнесу.

00.05 Фільм «Апошнія сонца». Францыя

- Бразілія - Швейцарыя, 2001 г.

01.40 «Сакрэтны матэръялы». Серыял.

01.55 Тэлесерыял «Ліквідацыя». Расія, 2007
г.

11.25 Прэм'ера. «Аб самым галоўным».

Ток-шоў.

12.20 Тэлесерыял «Чырвонае капэла».

13.20 «Кулагін і партнёры».

13.50 Нашы - Беларусь.

14.00 Весткі.

14.25 «Тэрторыя прыгажосці». Тэлесеры-
ял.

15.15 Тэлесерыял «Ліквідацыя». Расія, 2007
г.

16.50 Нашы - Беларусь.

17.00 Весткі.

17.15 «Кулагін і партнёры».

17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі
запал». Тэлесерыял.

18.00 Весткі.

19.00 Весткі.

19.30 Прэм'ера. «Аднойчы будзе какан-
не». Расія, 2008 г.

20.25 «Юрмала». Фэст гумарыстычных
праграм.

22.20 Нашы - Беларусь.

22.30 «Кінім». Расія, 2009 г.

00.20 Фільм «Проста Саша».

01.00 Сцэнарыі.

02.15 Весь дык так!!!

07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботня раніца».

08.00, 09.00 Нашы навіны.

09.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55
Навіны.

06.05 Дзень спорту.

06.10 АНТ прадстаўляе: «Добрый раніца»,
Беларусь».

14.05 Документальная-біяграфічны цыкл
«Зорнава жыцце» (Украіна).

15.15 Жаноче ток-шоу «Жыцце як жы-
цце».

18.05 Камедыяна меладрама «Не нарад-
зіся прыгохій» (Расія).

19.25 «КЕНО».

19.30 «Соня X». Вынікі тыдня.

19.55 Вострасюжетны дэтактык «Права на
памілаванне» (Расія-Украіна). 4-я серыя,
заключная.

21.00 Панарама.

21.55 Вострасюжетны серыял «Запасны ін-
тэрсас».

23.00 Мастацкая гімнастыка. Кубак свету.

00.40 Дзень спорту.

06.00 Нашы навіны.

06.10 Навіны спорту.

06.15 Навіны спорту.

06.20 «СТБ-спорт».

07.30 «Зорны рынг».

21.25 Фільм «Чужі квіток». ЗША, 2000 г.

23.20 Фільм «Мова матыліёў». Іспанія,
1999 г.

00.55 СТБ прадстаўляе: «Пазэй ўверніор».

Музычныя вечары з Прэзідэнцкім аркес-
тром Эсліпбукі Беларусь.

01.50 Тэлесерыял «Сакрэтны матэръялы». Серыял.

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

07.15 Усё ab якія спасці.

07.45 Тэлепорт.

19.00 Весткі з суперу.

19.45 «Віз. Першая ліга». 1/8 фіналу».

21.45 Фільм «Пачаць спачатку. Марта». Расія,
2008 г.

01.00 Фільм «Палібоўнік».

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

10

23 МАЯ, НЯДЗЕЛЯ

07.20 Дэйчычы фільм «Новая старая казка» (Расія).

08.45 Слова Мітрапаліта Філарэта на свята Святой Троіцы.

09.00 Навіны.

09.05 «Арсенал».

09.35 «зброя». Цыкл дакументальных фильмай (Беларусь).

09.50 «Альманах вандраванняў».

10.15 «Культурныя людзі».

10.50 «У свеце матараў».

11.25 «Nota Bene».

12.00 Навіны.

12.10 Трагікамедыя «Сабачае сэрца» (СССР). 2-я серыя.

13.30 «ЛАР-2010. У плэй-офф збіраюцца ўсё».

14.00 Храніканна-дакументальны фільм «Гарачыя кропкі» (Беларусь).

14.25 «Чу, чу, я зямля стагла...». Дакумэнтальны фільм (Беларуское тэлебачанне).

15.00 Навіны.

15.10 Навіны рэгіёна.

15.30 Відэофільм АТН «Беларуская песня ў Сібіры».

15.55 Камедыя «Мянялыя» (Расія).

17.40 OFF STAGE LIFE.

18.00 Суперлato.

19.00 Навіны.

19.15 Відэофільм АТН «Паўночны гарадок» цыклу «Зямля беларуская».

19.30 «Спорлato 5 з 36». Забаўляльнае шоу.

19.55 «ЕНІО».

20.00 «У цэнтры ўвагі».

21.25 Хакей. Чэмпіянат свету. Фінал. Прамая трансляцыя.

23.45 Мастакская гімнастыка. Кубак свету.

07.00 АНТ прадстаўляе: «Нядзельная рэвю».

08.00, 09.00 Нашы навіны.

09.05 Нядзельная пропаведзь.

09.20 Камедыны серыя «Мат выдатная

нія», 2008 год.

09.55 «Шалапутная нататкі».

10.15 Пакуль усе дома.

11.10 «Шыаце ёсць».

12.00 АНТ прадстаўляе: «Ранішняя пошта».

12.35 «Фазэнда».

13.15 «Разумінні і разумнікі».

14.00 «Песні Перамогі».

14.30 «Градка».

15.05 Севастопальская апавяды. «Чырвоная на Чорным».

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 АНТ прадстаўляе: «Гарады-героі. Адса».

17.15 Рамантычная камедыя «М+Ж».

18.55 Прэм'ера АНТ: «Давай ажэнімся!».

20.00 Контуры.

21.05 АНТ прадстаўляе: «Дыханне планеты».

21.40 «Здабытак Эспублікі».

23.50 Меладрама «Элегія».

07.05 «Афрамасквіч». Камедыны серыя.

07.55 Фільме «Школа нядоніка».

2006, 2006.

09.30 «Аўтапанарама».

10.00 «Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».

10.50 «Вялікі сняданак».

11.30 «Сандык. Залатыя серыі».

13.15 «Добры дзень, доктар!».

13.45 Фільм «12 крэслай». СССР, 1977 г.

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Эпакёр СТБ».

17.20 Канцэрт М.Задорнова.

19.00 «Аўтапанарама».

19.30 «Быдзен». Інфармацыйна-аналітычная праграма.

20.40 Фільм «Фрыда». ЗША - Канада - Мексіка, 2002 г.

23.00 «Графасійны бокс».

23.55 Фільм «Кус-кус і барабулька».

Францыя, 2007 г.

02.30 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

07.10 Дабравест.

07.35 Мір вашай хаце.

07.45 Кулінарная праграма «Смачна з Барысам Бурдой».

08.10 Фантастычны баявік «Вавілон нашай эры» (Францыя-ЗША-Вілікабрытанія).

09.55 Школа рамонты.

11.00 Медычныя таемніцы.

11.50 Кінаспробы.

12.10 Бухта капітанай.

12.50 «Правы чалавека».

13.05 Гаспадар.

13.35 Вострасюжэтны дэтэктыў «Супрац-стяяне» (Расія). 4-я і 5-я, закл., серыі.

20.00 Контуры.

21.05 АНТ прадстаўляе: «Дыханне планеты».

21.40 «Здабытак Эспублікі».

23.50 Меладрама «Элегія».

06.05 Прыводнікі фільм «Джэк Хантэр: праклён малігыні Эхнатона».

07.40 Мульфільм.

08.00 Сέння.

08.20 «Дзікі свет».

08.45 «Іх наравы».

09.25 «Ямо дома».

10.00 Сέння.

10.20 «Выратавальнікі».

10.50 «Асабліва небяспечны!».

11.25 «Першая кроў».

11.55 «Дачы адказ».

13.00 Сέння.

13.25 Прым'ера. Праект «У пошуках Фран-циі».

14.10 Прыводнікі фільм «Джэк Хантэр: праклён малігыні Эхнатона».

16.00 Сέння.

16.25 «Маскічы». Тэлевізійная камедыя.

17.15 «І зноў добры дзень!».

18.20 «Надзвічайнае здрэнне. Агляд за тыдзень».

19.00 Сέння. Выніковая праграма.

19.55 «Чыстасардчэнае прызнанне».

20.30 Прэм'ера. Дэтэктыўны серыял «Шэ-рыф».

00.05 «Авіятары».

00.35 «Асабліва небяспечны!».

09.30 Аўтасport. Чэмпіянат свету ў класе Турнір. Канца (Італія). 3-і этап. Гонка 1.

11.00 Аўтасport. Формула - 2. Монца (Італія). Гонка 2.

14.45 Аўтасport. Чэмпіянат свету ў класе Турнір. Монца (Італія). 3-і этап. Гонка 2.

16.45 Веласport. Чэмпіянат свету ў класе Часопіс.

16.45 Веласport. Нацыянальны тур. Тур Каліфорнія. Этап 8.

17.05 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).

17.20 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнавальная праграма).

17.30 «Арон: крымінальная сага», серыял.

18.30 Документальная гадзіна: «Восем месецў. Вандрушка ў Афганістан», дак. фільм, 2006 г., ЗША.

19.30 «Аблапушак», мультсерыял.

19.40 «Верная», дак. фільм, 2008 г., Расія.

20.05 Басанж по свеце (спазнавальная праграма); 16 серыя.

21.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».

21.30 Фільтматка майструй: «Апошні імператар», маст.фільм, 1987 г., Вілікабрытанія-Кітай-Гон-Конг.

БЕЛСАТ

BELSAT

Шаноўныя чытачы!

Пры афармленні падпіскі будзьце ўважлівымі: з 1 мая змяніліся нашы рэвізіі ў банку. Нумар рахунку: 3012741108019 у аддзленні №539

ОАО «Белінвестбанка», код банка 153100739.

Адрес банка: 220004, Мінск, вул. Калекторная, 11.

Падпісца можна на першыяд ад 1 месяца

да 1 года праз пошту або праз банк.

Падпіска на «Новы час» праз пошту

1. Ідзеем на бліжэйшае паштовае аддзяленне.

2. На ПАШТОВЫМ ПЕРАВОДЗЕ пішаш суму

грашовага пераводу ў лічбах і пропісам.

3. У графе «Ад каго» пішаш прозвішча, імя, імя па бацьку.

4. Ніжэй указавам адрас.

5. Ксеракопію плацёжнага дакумента, атры-
манага вами, з указаннем тэрміну падпіскі і

адрасам даставікі накіроўваєм у рэдакцыю.

6. Кошт падпіскі за адзін нумар — 500 рублёў (на адзін месец — 2000 рублёў).

Падпіска на «Новы час» праз банк

1. Ідзеем у аддзяленне банка і на адмысловым бланку пішаш прозвішча, імя,

імя па бацьку і адрас.

2. Указавам суму аплаты і здзяйсняем пералік грошай.

3. Ксеракопію плацёжнага дакумента, атрыманага вами, з указаннем тэрміну

падпіскі і адрасам даставікі накіроўваєм у рэдакцыю.

4. Кошт падпіскі за адзін нумар — 500 рублёў (на адзін месец — 2000 рублёў).

Для тых, хто прымае рашэнні!

Новы Час

www.novychas.org

БЕЛПОЧТА		ф. ПС 112
ЭЛЕКТРОННЫЙ ДЕНЕЖНЫЙ ПЕРЕВОД		
ВЫРУЧКА	НАЛОЖЕННЫЙ ПЛАТЕЖ	№ _____ (вход, по карте отправки)
(сумма цифрами)		(сумма прописью)
ПОЛУЧАТЕЛЬ Г-та «Новы час», р/с 3012741108019 філ. №539 ОАО «Белінвестбанка», код 153100739, УИН 190790926		
КУДА 220004, г. Минск, ул. Коллекторная, 11 почтovий код, адрес получателя, телефон)		
ОПРАВИТЕЛЬ _____ почтовый код, адрес отправителя, телефон)		
АДРЕС _____		
Доставка	уведомление	простое заказное электронное
(назначение платежа)		
(письменное сообщение)		
КВИТАНЦІЯ		
ЧИУП «Час навінаў» (получатель платежа) МГД ОАО «Белінвестбанка» г. Минск (наименование банка)		
Счет получателя	3012741108019	Лицевой счет
УНП*	190790926	Код 764
Період подпискі указывает абонент		
Плательщик		
Кассир		
Пеня		
Всего		

МЕРКАВАННЕ

ІМЕМ ФУТБОЛА

У рамках падрыхтоўкі да «Еўра-2012» ва Украіне можа адбыцца маштабная палітычна зачытка. Такую выснову зрабілі ўдзельнікі канферэнцыі «Украінскае грамадства і «Еўра-2012», якая адбылася ў Кіеве ў пачатку мая. Якія падставы для такога кшталту прагнозаў? Пра гэта журналіст «НЧ» Алег Новік размаўляе з адным з арганізатарап канферэнцыі, кіеўскім праваабаронцам Міхаілам Буткевічам.

— Якую ролю адыгрывае тэма чэмпінату Еўропы па футболу ў грамадскай дыскусіі?

— Месца футбольі будучага турніру ў грамадстве цяжка перацаніць. Дастаткова ўключыць тэлевізар. Практычна ўсе вядучыя рынкавыя брэнды паступова запускаюць спецыяльныя рекламныя кампаніі, пабудаваныя на тэме футболу. Адзін прыклад: тое, што пратэсты супраць працягніць аронды расіянамі базы ў Крыму мелі дастаткова абмежаваны маштаб, таксама звязана са спортом. Пачатак шырокіх пратэстаў супраць дамовы Януковіча — Мядзведзеў значыў бы зры ў чэмпінату, а гэтага Цімашэнка ніхто нават на Заходній Украіне не прарабаць. Тому апазіція вымушана абмежаваць эпізадычнымі вылазкамі. І такая сітуацыя, на думку большасці экспертаў, пратымаетца аж да правядзення чэмпінату. Ідеальныя ўмовы для закручвання гаек.

— Што змянілася ў мадэлі падрыхтоўкі да чэмпінату Еўропы па футболу пасля прыходу Партыі рэгіёнаў да улады?

— Па вялікаму рахунку, з-за таго, што празідэнцкія выбары павінны былі адбыцца ўзімку 2009 года, ва ўрадзе Цімашэнка наконт чэмпінату ніхто асаўліва не напружваўся. Цяпер зразумела, што турнір пройдзе падчас кадэнцыі Януковіча, і апошні, у выпадку правалу спаборніцтва, будзе несці персанальную адказнасць. Такі

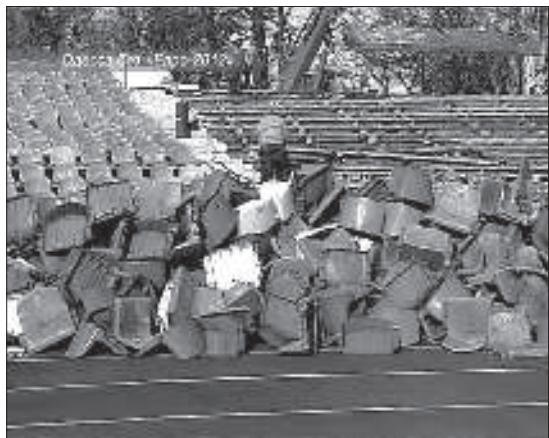

сценар ставіць крыж на шансах Януковіча атрымаць другі мандат на празідэнцкіх выбарах 2015 года. Тому Партыя рэгіёнаў падышла да справы вельмі сур'ёзна. Прэм'ер-міністр авабязаны кожны панядзелак даваць прэзідэнту справа здачу наконт ходу падрыхтоўкі. Адзін з віц-міністраў кабінета Азара персанальная адказавае за падрыхтоўку да турніру. Фактычна гэта такое міністэрства футболу. Прычым толькі футбольны віц-прам'ер — Барыс Калеснікаў — трэцяя або чацвёртая асоба ў партыі. У выпадку, калі ўжо пройдзе добра, яму ўжо паабіцалі (прынамсі, так кажуць блізкія да Януковіча крыніцы) пасаду прэм'ера. Для парыўнання, у Польшчы, якая будзе таксама прыміць спаборніцтвы, усю падрыхтоўку цягне адзін

з дэпартаментаў Міністэрства спорту.

— Вы ўжо згадалі, што «Еўра-2012» — цудоўны падстава для рэпрэсій. Ці ёсьць ўжо адзнакі таго, што рыхтуецца зачытка палітычнага полі?

— Дастатковая згадаць, што Калеснікаў вядомы не толькі як добры менеджэр, аднак як адыёная фігура, лідэр самай працягітай групы ўнутры Партыі рэгіёнаў. Менавіта ён арганізуе сумна відомы ёзд у Севераданецку, на якім была агучана ідэя стварэння аўтаноміі Всходу Украіны. Пра намеры ўладаў таксама гаворань не-католікія перастаноўкі ўнутры сілавых ведомстваў. Так, новымі міністрамі внутраных спраў стаў Анатоль Маргілёў — асоба, якая звязана з сумна вядомымі пад-

зямі ў Крыму ў мінулым годзе. Будучы галоўным міліцынерам аўтаноміі, ён надзвычайна рэагаваў на спробы нелегальных захопаў зямель. Такія захопы рабіць крымскія татары, якія лічыць гэтую зямлю кампенсацыяй за дапартацыю 1944 года. Звычайна ён атаківаўся даўтім супрацтвам. У нашым выпадку супраць захопнікаў быў ўжыты газы, БМП і спецназ. Альпиністы на пасадзе дырэктара МУС, Маргілёў правёў рэарганізацыю так званых грамадскіх камітэтаў (назіральнікі ад грамадскіх арганізацый пры структурах МУС). Усе старыя камітэты абвініліся ў наядейнымі. І на месцах сфармаваныя новыя, лаяльнія да міністра.

— Хто можа стаць ахвярай зачыткі?

— Зачытка будзе, безумоўна, апраўдана неабходнасцю бяспекі падчас турніру. Ужо зараз гавораць пра неабходнасць паўтарыць нешта накшталт таго,

выкарыстоўваючы сімваліку украінскіх нацыяналістаў часоў другой сусветнай вайны. Сам факт, што гэта сімваліка нагадвае фашистыскую, а бандраўцы мелі контакты з гітлераўцамі, дазваляе нашым уладам лёгка пастаўіць на іх кліямо «правы экстремізмі» і апраўдаць піск на нацыяналістичную младзь у вачах Еўропы. Хаця сітуацыя, на турнірна, болы складаная. Бандэрэ — гэта частка калектывнай ідэнтыфікацыі заходніх украінцаў. Яны не ўкладваюць у асобу Бандэрэ агрэсіўныя расіцкі ідэі. Чампіянат — добрая падстава, каб зачытка ўвесі сектар апазіційных грамадзянскіх актыўістаў як на левым, так і на правым флангі. Асабліва тых, хто перашкаджае якім-небудзь бізнес-проектам. Ніхто асабліва разбірацца не будзе, калі народ патрабуе аднаго — вялікага футбала.

— Дапусцім, вы маеце рацыю. Як можа рэагаваць

Тое, што пратэсты супраць працягніць арэнды расіянамі базы ў Крыму мелі дастаткова абмежаваны маштаб, таксама звязана са спортом

апазіцыя на такія крокі ўлады?

— Мы спрабуем усталяваць контакты з УЕФА. Фактычна на час турніру Плаціні будзе сіярам кабінета міністраў і можа паўплываць на стан рэчэў. Катастрофа, калі самае буйное спартовасе мерапрыемства ў гісторыі Украіны стане пачаткам палітычнай рэакцыі! Праўда, шмат тут залежыць ад саміх апазіційнераў, якім трэба знайсці іншых аўтарытату акрамя супіречлівых гістарычных персанажаў.

ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Чуткі наконт магчымага ўмашання ў беларускіх палітычных працэсах ажыўлі ход выбарчай кампаніі. Да падзеі ў Кіргізіі прызначаны на пачатак наступнага года выбары разглядалі як нешта фармальнае, ад сілы здольнае паўплываць на расстановку аўкцёў на апазіцыйным лагеры. Мясцовыя выбары, якія разглядалі як рэзльтату прэзідэнцкіх, пачвердзілі стары прагноз. Практычна ўсёды перамогу намалявалі кандыдатамі ад улады. Але зараз у паветы запалах зменамі, і наступак правілам дэмократычнай супольнасці пачала дэмантраваць прыкметы жыцця.

«Евразійскі дом» (Расія)

Этая (новая пошліны на імпорт расійскай нафты) істотна паменшыла канкурэнтаз-

дольнасць беларускіх нафтапрадуктаў. Таму Аляксандр Лукашэнка вырашыў шукць альтэрнатыўную крыніцу паставак нафтавай сырэвіны. У гэтым сэнсе Венесуэла, дзе кошты на чорнае золата залежаць не ад сусветных каўтэрнак, а ад добрых менеджэрў, аднак як адыёная фігура, лідэр самай працягітай групы ўнутры Партыі рэгіёнаў. У гэтым сэнсе Венесуэла, дзе кошты на чорнае золата залежаць не ад сусветных каўтэрнак, а ад добрых менеджэрў, аднак як адыёная фігура, лідэр самай працягітай групы ўнутры Партыі рэгіёнаў. У гэтым сэнсе Венесуэла, дзе кошты на чорнае золата залежаць не ад сусветных каўтэрнак, а ад добрых менеджэрў, аднак як адыёная фігура, лідэр самай працягітай групы ўнутры Партыі рэгіёнаў.

«Деловая століца» (Украіна)

Канамічнай логікі ў гэтым праекце (пастаўкі венесуэльскай нафты ў Беларусь праз Украі-

ну) няма. Тому мтазгоднасць кроху Януковіча наступчы прэзідэнту Лукашэнку не зразумела да канца. Не вядома, якія эканамічнай логікі ў гэтым дамоўленасці? Але калі партнёр, які набіваеца ў сябры, просіць, чаму не пайсці на абсурдную з эканамічнага пункта гледжання справу? Хіба гэта так ужо непрыстойна? Я думаю, гэты праект усе адно не выжыве ў працяглай перспектыве. Гэта як эпізод. Гэта ж вар'яція аперэрацыі. Папросту каб наасаліць вам, маскічам.

«Эксперт» (Украіна)

Віна Расіі ў тым, што яна, у адрозненне ад той жа Польшчы, кінула «беларускую пытванне» на самаёк, падтрымлівала не тых грамадзян зэспублікі, якія выступалі за саюз з Расіяй, а

падтрымлівала персанальна Лукашэнку, рабіла стаўку на не сістому адносін, а на асобу. А гэта розныя рэчы. Доказ — страта Грузіі і Малдавії, цяперашняя стаўка Беларусі на Заход у зневісій палітыцы, праславутае «Усходніе партнёрства».

Він РО і ў тым, што пад «беларускай апазіцыяй» разумеецца толькі «купка людзей», якія фінансуеца Захадам. Працягітай палітычнай сілы, хоць яе падтрымліваюць 80 працэнтаў беларускіх грамадзян, у Беларусі няма, не какучы ўзмоў пра працягітай апазіцыі, якія не здолея з'явіцца як-з-за прэсінгу адміністрацыйнага рэсурсу, так і з боку празахоўнікаў нацыяналістай.

Няма ніхікіх сумневаў: такое развіццё падзей лагічна прывядзе да таго, што Расія атрымае ў Беларусь другую Латвію, Грузію, Украіну. «Regnum» (Расія)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

КУБА. ЭКАНАМІЧНЫ САБАТАЖ

Куба наладзіла цікавы бартэр з Венесуэлай. Гавана атрымлівае ад Кіракаса нафту і распілачваеца за гэта сваім настаўнікамі і дактарамі, якія працуяць у венесуэльскіх шпіталях і школах. Колькасць кубінцаў, якія працуяць у розных сацыяльных адукатыўных і медычных програмах Уга Чавеса, ідзе на дзесяткі тысяч. Дарэчы, часткова менавіта дзякуючы гэтым праграмам за Чавеса галасуе. Аднак аказаўся, што не ўсё так добра ў гэтай схеме. Кубінцы выкарыстоўваюць Венесуэлу як плацдарм для таго, каб забегы ў ЗША або хады ў суседнюю Калумбію, дзе назіраеца дэфыцит «людзей у белых халатах». Як сцвярджае калумбійская газета «El Tiempo», за сям гадоў кубінскай медычнай місіі ў Венесуэле як мінімум 2000 дактароў збеглі адтуль у іншыя краіны. Па словам аднаго з уцекачаў, які даў інтэрв'ю «El Tiempo», збегчы не ёсць проста. У складзе кубінскага персаналу ёсьць людзі з адымсовых органаў, у авабязак якіх уваходзіць кантроль за саўчынікамі. Напрыклад, пасля працы ўсе кубінцы павінны быць дома і не пакідаць памішканне да наступнага працоўнага дні. Але вырашыца з-пад апекі агентства спецеўслугі недастатковая, траба яшчэ неяк дабраца да мяжы з Калумбіяй, каб не злавіці паліцэйскія або гзв. баліварская міліцыя — венізіаваныя структуры прыхильнікаў Чавеса. Апошні этап — хадар памежнікам, які даваўляе перайсці кардон. Тым не менш, гэта таго варта: у Венесуэле кубінскія дактары заробляюць 20 долараў штотысяць у Калумбіі — у 10 разоў больш. Застаецца дадаць, што супраць усіх, хто здрадзіў Кастра на радзіме, заводзяць справу па артыкулу «еканамічны сабатаж».

На матэрыялах «El Tiempo» (Калумбія)

ІСПАНІЯ. БАСКСКІ ЧАРНОБЫЛЬ

Баскскі Чарнобылем называюць зараз бамбардзіроўку 25 красавіка 1937 года нямецкімі лётчыкамі (саюзнікамі Франка) горада Герніка, што недалёка ад Сан-Себасціяна. У выніку быў знішчаны і славуты дуб — сімвал аўтаноміі краю. Кохны новы кароль Іспаніі быў авабязаны стаць пад тым дубам і гарантаваць аўтуномію правы рэгіёну. Кохны год баскі ўзгадваюць трагедыю Гернікі. На гэты раз святкаванні не абышліся без правакацый. Адзін з удзельнікаў той бамбардзіроўкі, былы нямецкі лётчык, 83-гадовы Манфред Рээр вырашыў арганізаціяў 26 красавіка публічную акцыю ў суседнім Сан-Себасціяне. Лекцыя, якую зладзілі прыхильнікі Франка, называлася «Вызваліччы Еўропу». Ідэя адразу не спадабалася баскскім нацыяналістам, якія звернуліся ў адпаведныя дзяржаўныя структуры. Аднак іспанскі МУС заявіў, што не можа забараніць Рээру выступаць. У прынцыпе, з-за пратэсту лекцыя прыйшла ў вельмі абмежаваным фармате, аднак баск і іспанскія левыя пабачылі ў ёй новы віток спрэчак вакол спадчыны Франка. Зараз усі Іспанія падзеленая на тых, хто заклікае праз судовыя працэсы прызнаць Франка і яго прыхільнікаў злачынцамі. І тых, хто прапануе не чапаць нябожчыка. Дарэчы, да іх належыць і кароль Хуан Карлас, які на мінімум тыдні прыняў удзел у пахаванні билога старшыні Міжнароднага алімпійскага камітэту Хуана Карлоса Самаранча. Самаранчы у час дыктатуры Франка займаў высокую пасаду ў дзяржаўным апараце, за што яго да самай смерці кртыкавалі іспанскія левыя.

На матэрыялах «Gara» (Іспанія)

ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ. ЯК ГЭТА БЫЛО Ү АПОШНІ РАЗ

У выніку выбараў брытанцы атрымалі так званы «падвшаны» парламент — парламент, дзе ніводная партыя не мае абсолютнай большасці і вымушана шукаць падтрымкі ў дэпутатаў ад іншых партый. У гісторыі брытанскага парламентарызму такія выпадкі бывалі нечаста — апошні раз у 1974 годзе. Тады ў выніку выбараў лейбарысты не здолелі набраць патрэбную дэпутацкую большасць. У іх быў 301 мандат, у торы — 297, а ў лібералаў — 14. Ініцыятыву перахапілі кансерватары, якія на той момант яшчэ фармавалі ўрад. Прэм'ер Эдвард Хез выклікаў на перамовы лідэра лібералаў Джэрымі Торпа. У час перамовы той патрабаваў у якасці ўзнагароды за ўваход у калянію правядзенне выбарчай реформы — выбараў па партыйных спісах. Консерватары адмовіліся, і ў выніку лейбарысты сфармавалі кабінет міністров. Аднак з-за нестабільнасці (панаў эканамічныя кризы), ён пратрымаўся толькі да каstryчніка, калі лейбарысты аўбяспіці новыя выбараў і перамаглі на іх, атрымашы нарэшце патрэбную большасць. Правда, гэта мала што дало. Сабры выйсці з кризісу за кошт сацыялістычных метадаў не мелі поспеху, і тым самым праклалі дарогу ва ўладу Маргарэт Тэтчэр у 1979 годзе. Вось і зараз кансерватары зноў атрымалі права сфармаваць кабінет у саюзе з лібераламі.

На матэрыялах брытанскай прэсы

► ПАДРАВЯЗНАСЦІ

ЛІДЭР НАЦЫІ або БІЧ БОЖЫ

На пасяджэнні казахскага парламента група дэпутатаў унесла на разгляд законопраект пра наданне Назарбаеву статуса «лідэр нацыі». Пра казахскі аўтарытарызм журналіст «НЧ» Алег Новікаў размаўляе з праваабаронцам з Алма-Аты Андрэем Грышыным.

— *Што канкрэтна пропанавалі дэпутаты?*

— Працытую заяву аднаго з аўтараў законопраекту: «Пропанаваныя прапаноўкі прадугледжваюць дадатковыя гарантыві недатыкальнасць першага прэзідэнта РК, яго маёмысці, яго сямейнікай». Паводле пропанаваных праправак, Назарбаеву не можа быць прызначынуты да крымінальнай адказнасці за ўчынкі, зробленыя ім у перыяд ажыццяўлення паўнамоцтваў першага прэзідэнта Рэспублікі Казахстан. Пры гэтым, па словах ініцыятараў, новае заканадаўства не надае Назарбаеву статус пажыццёвага прэзідэнта.

— *Такім чынам, новая спецыяльнасць закона пра «лідэра нацыі» не будзе?*

— Як кажуць у парламенце, дастатковы шэраг праправак у прынятыя ў 2001 годзе Закон аб першым прэзідэнце Казахстана. І ў гэтым прайяўлещы першага супяречнасці ідэі. Той закон фактычна гарантаваў Назарбаеву пажыццёвое прайяўленне, даючы яму права абрацца бісконкую колькасць разоў. Акрамя таго, першы прэзідэнт, паводле закона, можа быць асуджаны выключна за здраду радзіме. Нашто патрэбна яшчэ нейкі закон? Нелагічны і спасылкі на міжнародную практику. Дэпутаты ахвотна прыводзяць у прыклад Джэйральда Форда, які спецыяльным указам прыпыніў крымінальнае следства супраць свайго папярэдніка Рычарда Ніксана, што папаўся на скандале «Уотгратрэйг». Аднак нават не дасведчаны ў амерыканскім праве чалавек не разумее такіх аргументаў: рапэнне пра недатыкальнасць Ніксана прымыў не ён сам, а новы прэзідэнт. Было бы лагічна, калі Назарбаев атрымаў такой статус ад наступнага прэзідэнта.

— *Ці малга такая заканадаўчая ініцыятыва з'явіцца без санкцыі Назарбаева?*

— Увогуле, казахскі парламентарызм — цікавая рэч. У парламенце засыдаюць выключна прадстаўнікі прэзідэнцкай партыі, мала вядомыя выбаршчыкам. Каб неяк засвядчыць сваё дзупутацтва, яны перыядично прапаноўваюць дэпутатам заканопраекты. Аднак рабіць піар на імені прэзідэнта вельмі неўспечна. Нават калі спісаць усё на тое, што нейкая група вырашила прайяўці сябе на прадэрадні 70-годдзя Назарбаева,

Рэжым робіць выснову з кіргізскіх падзеяў, аднак яны абсалютна супяречаць здаровому сэнсу. Папросту дамінуюць страх і інтынкт самазахавання. Аднак нельга выключыць, што «лідэр нацыі» спатрэбіўся для канстытуцыйнай рэформы

да якога рыхтеуцца ўся краіна. Ініцыятыва атрымала ўхваленне на самім версе. Пра гэта кажа рэакцыя дэзяржавай прэзы. Вось што піша адна з афіцыйных газет: «Бісціронча тое, што Нурсултан Абішавіч Назарбаев з'яўляецца агульнанацыянальным лідэрам, таму ініцыятыва шэррагу дэпутатаў па прыняціі законопраекта пра «лідэра нацыі» правильная і зразумелая. Гэта пічырае імкненне пазначыць сапраўды гістарычную ролю першага прэзідэнта».

— *Якія рэакцыі на гэта грамадства і апазыцыі?*

— Апазыцыя знайшла ў сабе мужансць выступіць з рэзкай крыйкай ініцыятывы. Так, сацыял-дэмакраты назвалі пранаву дэпутатаў «взычайнім падхаліствам». Указавацца, што ў законе прапостру няма такога тэрміну, як «лідэр нацыі», не прыписаныя ягоныя функцыі. Адпаведна, траба прымыць новы закон. Што да простых людзей, то яны не разумеюць панінне «лідэр нацыі». Ні ў адной канстытуцыі свету няма такай катэгорыі. Хіба што ў Лівіі Кадафі носіць тытул «лідэр рэвалюцыі». Увогуле, стаўленне ў масах да ініцыятывы адмоўнае. Хіба ў краіне іншых проблем няма? Застаецца дадаць, што Захад нікі не каментуе законопраект.

— *Ці не падпілывалі на ініцыятыве дэпутатаў апошнія падзеі ў Кыргызстане?*

— Цікава, што Ермукамет Ертысбаеву, дарацца прэзідэнтам, спецыяльна падкрасліў: кіргізская рэвалюцыя ніяк не падпілывала на ініцыятыве дэпутатаў. Аднак большасць экспертаў бачаць у гэтым маневру следства падзеі ў Бішкеку. Прэзідэнт намагаеца перастрэхавацца на будучыню, каб не альянцуць ў такой сітуацыі, як Бакіеў, супраць якога ў Бішкеку распачата крымінальная справа. Пра кіргізскі след сведчыць і апошні выступ Назарбаева. 1 мая ён вельмі эмасы-

янальна казаў пра «бандытызм, які адбываецца ў Кыргызстане».

У той жа дзень міліцыя разагнала мітынг апазыцыі ў Алма-Аце. Да гэтага часу зачыненая мяжа з Кыргызстанам.

— *Ці вырашиць інтынкт «лідэра нацыі» праблему перадачы ўлады ў Казахстане?*

— З пункту гледжання захавання ўлады і перадачы яе нашчадкам Назарбаева пытанне застаецца адкрытым. Панеркай нельга заблакаваць кіргізскі варыянт, які цалкам магчымы як мінімум у эканамічнай дэпрысіўнай рэгіёнах краіны. Хутчэй за ёсё, факт узікнення падобнага закона гаворыць пра тое, што фінансавыя ресурсы ў Астаны засталося няшмат. З другога боку, такі закон накіраваны на стварэнне юрыдычнай асновы для падаўлення народных выступаў. Як бачым, рэжым робіць выснову з кіргізскіх падзеяў, адначы яны абсалютна супяречаць здаровому сэнсу. Папросту дамінуюць страх і інтынкт самазахавання. Аднак нельга выключыць, што «лідэр нацыі» спатрэбіўся для канстытуцыйнай рэформы. Атрымаўшы падобны статус, Назарбаев можа зрабіць падзеі наступных крок — пачаць пераход да канстытуцыйнай манархіі. Думаю, траба пачаць з 25 чэрвеня. У гэты дзень спецыяльны камітэт зробіць заключэнне па ініцыятыве.

— *Звычайна, грамадскасць у аўтарытарных краінах, не маючы магчымасці ўплываць на падобны ініцыятывы, кампенсуе ўсе жартмамі і смехам.*

— Хапае і жартаў. Напрыклад, на адным з форумуў я бачыў прапанову называць Назарбаева ў дадатак «лідэрам планеты Зямля» і «Бічом Божым». Смяючыся з таго, што хутка Назарбаева даўдзе з'яўляецца называць «спадар лідэр нацыі». Аднак я б не сказаў, што настрой занадта вясёлы. Хутчэй, сорамна за краіну.

ГЕАПАЛІТЫКА

СВЯТА НЕ БУДЗЕ

Алег ПЯТРОЎ

**Прыхільнікі федэралізацыі
Італіі адмаўляюча
святаваць юбілей аўяднання
краіны.**

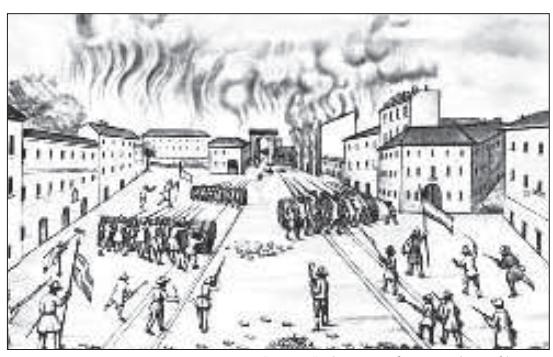
Саму гадавіну адсвяткуючу толькі праз год, 17 сакавіка 2011 года ў Турыне. Менавіт ў гэты дзень у 1860 годзе парламент адбяўсці пра стварэнне на базе Савойскай дзяржавы Італьянскага каралеўства. Закончылася даўняя амаль 50-гадовая вайна за аўяднанне краіны, фрагментамі якой былі вайны Напалеона, дзве вайны з Аўстрыйскай, серыя наўдальных паўстанніў карбанарыя, дэсант Гарыбалдзі на Сіцилію.

Здавалася, такая падзея, як адзінства нацыі, не можа быць прадметам палітычных спрэчак. Тым больш у 1911 годзе Італія вельмі гучна адсвятавала 50-ю гадавіну. Тады ў тым жа Турыне прыйшла сусветная тэхнічная выставка, якая, на думку шматлікіх гісторыкаў, дала старт індустрыялізацыі краіны.

Аднак не ўсе прытымліваюцца такой думкай. Напрыклад, сбіры партыі «Ліга Поўначы», якая выступае за стварэнне на поўначы краіны асобнай дзяржавы або як мінімум надання гэтаму рабёну шырокай аўтаноміі. На іх думку, на Поўначы і на Поўдні розныя менталітасць, культура, традыцыі. Треба прызнаць, што ідэя федэралізацыі падзяляецца шмат якімі жыхарамі больш заможных за паўднёвых паўночных правінций. «Ліга Поўначы» ўваходзіць у склад італьянскага ўраду, мае ў парламенце 37 дэпутатаў і 23 сенатора.

Скандал пачаўся 3 мая. Міністр юстыцыі Кальдэрон, сбір партыі «Ліга Поўначы», на пасяджэнні ўраду заявіў, што не збіраецца ўздельнічыць у святаванні 150-й гадавіны аўяднання Італіі. На просьбу аднаго з міністраў растлумачыць матывы такога незвычайнага ўчынку, Кальдэрон толькі сказаў: «Да пабачання».

Пазіцыю аднапартыцца больш деталёва растлумачыў старшыня партыі Умберта Босі. У інтэрв'ю выданню газэте «Repubblica» ён заяўві: «Святаванне 150-й гадавіны аўяднання Італіі мне здаецца справай не важнай і дастатковай рэтурычнай. Я яшчэ не прынёшы рашэння наконт таго, ці браць удзел у гэтым мерапрыемстве».

Паўстанне ў Мілане. Ламбардыя. Ксілаграфія. 1848

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

МАРТА КАЧЫНЬСКАЯ

Дачка польскага презідэнта Леха Качынскага заяўвіла ў прэсе пра намер уступіць у партыю «Права і справядлівасць» (PiS). Такі крок — абласлютна нечаканы для ўсіх. Дзяўчына ніколі не падзяляла кансерватыўных поглядаў бацькоў. У маладосці нават была анархісткай і панкам. Яе музычныя густы выклікалі скандалы з бацькамі. Яе другім мужам стаў чалавек, звязаны з партыяй Саюз левых дэмакратуў (Галоўны ідэялы праціўнік PiS). Шлюб з левым палітыкам выклікаў вялікі конфлікт у сям'і Качынскіх. Яе дзядзька Яраслав Качынскі нават адмовіўся прыходзіць на вяселле. Праўда, цяпер усе былія разборкі забытыя: Марта ўйшла ў камітэт Яраслава Качынскага. Дарэчы, у адрозненні ад дачок презідэнтаў Валенсы і Касцельскага, якія ўвесь час тусліліся на стацічных клубах на радасць папарацы, дачка Качынскіх надае перавагу сям'і (у яе дзве дачкі). Аднак цяпер пра прыватнасць можна забыць. Падаўшы заяву на сяброўства ў PiS, Марта стала публічнай особай. Акрамя ўступлення ў партыю бацькі, яна збіраецца заснаваць Фонд дапамогі родным ахвяраў смаленскай катастроfy. Галоўным чынам фонд будзе аказваць психалагічную дапамогу.

ДЭВІД МІЛІБЭНД

Актывіст лейбрысцкай партыі Вялікабрытаніі зрабіў вялікі крок па кар'ернай лесвіцы. Пасля таго, як 10 мая Гордан Браун заявіў пра сваю адстаўку з пасады старшыні партыі, уся прэса дружна сцвярджае, што менавіт Дэвід цяпер павядзе за сабой брытанскія рабочыя рух. Праўда, азімут гэтага паходу пакуль не вядомы. Мілібэнд нарадзіўся ў Лондане ў 1965 годзе ў сям'і з моцнымі левымі традыцыямі. Яго маці — польская ўйрэйка. Дзеду ў 1919–1921 гадах змагаўся ў Чырвонай Армії. Увогуле, Мілібэнд ганарыца сваім паходжаннем. Атрымаўшы дыплом палітолога, ён прыйшоў у палітыку ў камандзе Тоні Блэра. Ужо ў 29 году Дэвід адкаваў за палітычны аздэл у складзе Кабінета міністраў. З 2001 года ён дэлуптуя парламенту. У 2005-м Дэвід стаў уладальнікам партфеля міністра экалогіі, у 2007-м — сакратаром па замежных спраўах. На гэтай пасадзе ён запомніўся як прыхільнік єўрапейскай інтэграцыі і ініцыятар высылкі ізраільскага дыпламата з брытанскім пашпартам. Даадзім, што Мілібэнд — першы міністр у гісторыі Вялікабрытаніі, які пачаў весці ўласны блог.

РАУЛЬ БАДУЭЛЬ

Вялікі трывалы суд над Раулем Бадуэлем, венесуэльскім генералам, які засудзіўся за злодзяйства ў турму, пачаўся ў 1992 годзе. Аднакова Бадуэль не ўладаў. Адначасова Бадуэль называўся «ворагам рэвалюцыі» і забаранілі ёму выстаўляць сваю кандыдатуру на выбарах. Родныя Бадуэля са спасылкай на ягоныя слова кажуць, што працэс быў цыркам: суддзі папросту выконвалі загад прэзідэнта Уго Чавеса. Так іншы, гісторыя Рауля яскрава характерызуе венесуэльскага лідэра. Ён пакараваў сваёга сбіра, якому, магчыма, абвіняны ў злодзяйствах. Ішчэ ў 1992 годзе малады афіцэр Раулю і Уго разам спрабавалі няўдала звергнуць непапулярнага прэзідэнта Перэса, за што трапілі ў турму. У красавіку 2002 года, падчас спробы перавароту супраць Чавеса, Бадуэль вызваліў таго з палону. Аднак пра сібірство і ўсе заслугі Бадуэлю Чавес забыў, калі ў 2007-м той публічна раскрыўшы практэкт канстытуцыйнай рафармамі, апрадваваў які Уго Чавес магістратура на пасаду прэзідэнта неабмежавану колькасць разоў. Як следства, Бадуэль хуцінка пазбавіўся міністэрства абароны, ён трапіў у апалу, а год таму яго арыштавалі, как зараз надоўга скаваць за краты. Заставеца дадаць, што Бадуэль — не першы блізкі да Чавеса чалавек, які ў выніку аказаўся на нарах. Раней былі асуджаны на доўгія тэрміны міністр фінансаў Чавеса і адзін з афіцэрў службы ягонай аховы.

КУЛЬТУРА

► 3 НАГОДЫ

ПАДЗЕІ Ў РЫТМАХ і РЫФМАХ

Аляксандра ЛАЗОУСКАЯ

20 мая ў Рэспубліканскім тэатры беларускай драматургіі адбудзеца вечар сучаснай беларускай песні і пэзіі «Рытмы і рыфмы», на якім барды Таццяна Беланога, Юры Несцярэнка і Віктар Шалкеўіч зробяць усё магчымое, каб задзейнічаць публіку ў незвычайнім творчым эксперыменце.

Прадстаўнікі трох розных пакаленняў беларускай музыки, балансуючы на сумежжы не-калькіх стыляў — року, блюзу і аўтарскай песні, — распавядуць кожны сваю асабістую гісторыю. Акрамя таго, гледачоў ча-каюць дасцінныя жартыя выдачага Міора Фарыдовіча, развагі пісьменніцы Людмілы Рублеўскай, паэтычныя штукарствы Вікі Трэнас — упершыню разам на тэатральнай сцене.

Кожны з удзельнікаў кан-цэтра мае добрыя навіны і га-тавы падзяліцца пазітыўным настроем як з чытчамі, так і з наведнікамі імпрэзы.

ЛЮДМІЛА РУБЛЕЎСКАЯ:
«ЗАКЛІАЮ ПРАЯЎЛЯЦЬ УВАГУ АДНО ДА АДНАГО»

— Якія прыемныя для вас падзеі нядынай аddylysi?

— Зараз я завяршаю працу над сваім новым раманам «Су-тарэнні Ромула», які ахоплівае ўсю гісторыю Беларусі, ад часоў Вялікага княства Літоўскага і да сучаснасці. Нядына наша дачка Вераніка Шніп, бас-гітарыстка ў гурпе «Scales», прымала ўдзел у фестывалі альтэрнатыўнага року «Другое дыханье». Гурт прыйшоў у фінал і атрымаў спе-цыяльніную прыз журні для запісу дэма-версіі. Акрамя таго, мы з Веранікай прадстаўлемім сумесны праект — візуальна-паэтычную выставу «Забытыя слова. Забытыя рэчы» ў бібліятэцы імя Цёткі (мае вершы і Веранікіны фотакалажы).

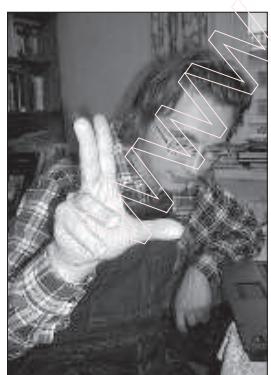
— Якія ўражанні ад сумесных выступаў з музыкантамі «Рытму і рыфму»?

— Мы з Віктарам Шніпам або спрацоўнічаем з музыкантамі і мастакамі. Наши знаёмствы з Юрыем Несцярэнкам пачалося з таго, што ён напісаў песню на мой верш, які проста знайшоў

у кнізе. Ён якраз з тых людзей, якія спалучаюцца ў сабе зацікаўленасць у розных відах мастацтва: музыка, пэзія, да таго ж, Юры піша цікавую прозу. Мне падабаецца, як ён працуе: гэта сапраўды высокі професіяналізм, я ведаю, што ён выдатны блузавы музыкант. Калі я чую ягоныя песні, мне хочацца пісаць вершы, а гэта адзін з паказчыкаў таго, што твор удаўся.

Дарэчы, на канцэрце хochaцца пабачыць прадстаўнікоў розных пакаленняў, розных інтересаў і прафесій. Было бы вельмі ка-рысна, каб прыйшлі не толькі філолагі, гісторыкі, паэты, то бок людзі, зацікаўленыя пра-фесійна. Праплемена нашай твор-чай інтэлігэнцыі ў тым, што яна раз'яднаная. Мастак не чытаю-тася пісьменнікай, пісьменнік не наведваюць выставы, артысты не ведаюць ні кампазітараў, ні пісьменнікаў, ні мастакоў. Усе знаходзяцца ў сваіх лакальных тусоўках, дзе ёсьць свае лідэры. Я стараюсь быць у курсе таго, што адбываецца ва ўсіх сферах куль-турнага жыцця, маю шырокас-тку зацікаўленасці. З апош-нія, што я бачыла, — прэм'ера ў Купалаўскім тэатры спектакля Пінгіна «Translations». Пра яго ёсьць самыя розныя меркаванні. Мне ж гэты спектакль вельмі спадабаўся. Такім чынам, я заклікаю творчую інтэліген-цию прайяўляць увагу адно да аднаго.

**ВАСІЛЬ ДРАНЬКО-МАЙСЮК
(МІОР ФАРЫДОВІЧ):
«ХАЧУ ЎБАЧЫЦЬ ДЫЯЛОГ ПАМІЖ
ПАЗІЯЙ І СПЕВАМІ»**

— Тэатралізавана-бара-банная чытка вашай п'есы «Цуда-малла» нядына прайшла на малой сцэне Тэатра беларускай драма-тургіі і ў фотамайстэрні на Ракаўскай.

— Так, у фотастудыі Аляксандра Жарнасека на вуліцы Ракаўскай ёсць магчымасць ладзіць незвычайнія музычныя чыткі, у якіх адбываеца дыялог паміж музыкай (музыкамі) і голасам (акцёрамі). Першай нашай чыткай на фотастудыі стала прадстаўленне асобых раздзелаў п'есы Францішка Аляхновіча «Прыгыба». Мая п'еса-казка «Цуда-малла» — зусім іншы, вясёлы твор. Гэта іранічнае назіранне за

сучасным інфантыльным гра-мадствам, якому час станавіцца дарослым і адказваць за свае учынкі. Я рыхтую яшча дзве жартоўныя антыралігійныя п'есы з часопіса «Маладняк» 1924—1925 гадоў.

— Чаго вы чакаеце ад кан-цэтра?

— Я на гэтым канцэрце вы-ступаю як вядучы, сэнсава спалучаю трэй цікавыя і важныя блокі, дзе выступаюць зоркі на-шага «бардаўства». Мая задача — зрабіць цікавыя і вясёлыя «падушанкі» мосцікі. Я хацеў бы бачыць не толькі сольныя выступленні, але і дыялог па-між пазізіямі і спевамі.

Разам з Максімам Лукінім у складзе групы «Жаба ў каліні» мы двойчы выступалі на вечарынах, дзе ўдзельнічаў таксама і Віктар Шалкеўіч. Ён умее і співаць, і артыстычна падаваць свае тэксты, у адроз-ненне ад многіх бардаў. Цікава і слыхаць, і глядзець. Ён можа падабацца ці не падабацца, але гэта сапраўдны артыст сярод бардаў, які выклікае павагу.

**ТАЦЦЯНА БЕЛАНОГА:
«НОВЫ АЛЬБОН ФАКТЫЧНА
ГАТОВЫ»**

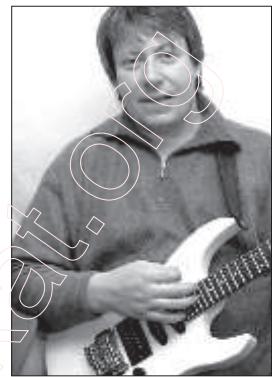
— Вы вельмі актыўна апошнія месяцы працавалі ў студыі. Над чым?

— Паколькі песень было вель-мі шмат, я вырашыла запісаць новы альбом. Музыканты часам не маюць «штуршыка» для таго, каб пачаць студыйны запіс, бо выдаца альбом — па-сутнаці акрэсліць пэўны адрэзак свайго жыццёвага перыяду. Чаму я не выдала дыск раней, чаму толькі зараз? Позна, адчутла, што пат-рэбны час прыслеў. Нарэшце альбом фактычна гатовы, хоць, вобразна кажучы, яго яшча трэба «апрануць» (смяеца). Думаю, што кружэлак будзе называцца «Ніткі»: нябачныя позізіі, зітварэнні — сімвал, які злучае нас эмасыяна з дарагімі і білікімі нам незалежна ад таго, дзе мы знаходзімся. Дыск не сацыяльны, ён пра мой сум па людзях. Гэта спакойны аку-стичны альбом, не абцяжараны іншымі інструментамі, аран-жыроўкамі. Некаторыя песні дазволі багатыя, таму нельга іх выканаць без сур'ёнага па-дыху. Складана даверыць іх іншым музыкам.

— *Ці будуць новыя кампазі-цыі на канцэрце?*

— З большага якраз я планую выконваць новы альбом, праг-раму, якая складаецца ў мене калі дзвух гадоў, некаторыя песні ўжо знаёмыя слухачам, нека-торыя прагучалаць упершыню.

ЮРЫ НЕСЦЯРЭНКА:
«Я ХУТЧЭЙ АҮТАР І ВЫКАНАЎЦА,
ЧЫМ БАРД»

— Перадусім на альбоме пра-цуцюль усе: пачынаючы ад тых, хто стаіць на сцэне, заканчува-чытымы, хто сядзіць у залі. Калі чалавек, які быў на канцэрце, пазнае сябе на запісах па сваіх апладысментах і воклічах, гэта здорова. Жывы гук міе заўсёды падабаўся. Гэта «замарожаны» час, які заўсёды можна «раз-марозіць» і паслухаваць. Альбом ёшчэ такі, які ён ёсьць. Не горшы і не лепшы. Гэта лютстэрка, якое паказвае цябе, у якое ты можаш праз пазыў час паглядзіць і пазнаць ябо не пазнаць сябе.

— *Якай спад осіх вашых кружэлак найболы близкая вад?*

— Бывае, у сям'і да кагосці мама стаіцца больш прыхиль-на, да кагосці — тата, можа, бывае такое, мужчына цініць сыноў, жанчына любіць дачок, але пры ўсім пры тым бацькі аднолькава моцна любіць сваіх дзяцей. Мое альбомы — гэта мае дзеяні. Над кожнай песні мучыўся, нешта выдумваў, кожная песня мае сваю гісторыю. Пра іх можна расказваць бясконца. Яны мне ўсе дарагі. Я ніколі ў жыцці іх не адроз-ніваў.

— *Вы выступалі раней раз-ам з Таццянай Беланогай і Юрыем Несциарэнкам?*

— Я заўсёды казаў і кажу: не бывае так, как яблык на галіне адразу з'яўляўся вялікім, чы-рвоным і салодкім, мы ведаєм, што спачатку павінны быць кветкі, якія мусцяц апілыца плочамі, пасля з'яўляенца за-вязь, якая расце, і тады толькі будзе яблык. Мне прыемна, што традыцыя аўтарскай песні не зникне і мае свой працяг, што і Таня, і Юра адчуваюць свет і могуць гэта передаць у радках, з гітарай.

— *Як ақцёр ці маеце вы пэ-нныя сантыменты да тэат-ральнай сцэны? У чым яе спецыфіка?*

— Для няякай спецы-фікі сцэны! Ведаеце, калі па-мышканне называць тэатрам ці кінатэатрам, ад гэтага нічога не зменіцца. Для ақцёра не важна, дзе ён выступае. Галоўнае — людзі, якія сядзяць перад ім і слушаюць яго.

На гэтым канцэрце я выка-наю любімія песні, што на вялікіх канцэртах не сіяваю. Зала будзе камерная. Паастара-ся прадставіць некалькі новых песен, якія яшчэ нікто не чуў.

ВІКТАР ШАЛКЕЎІЧ:
«ДЛЯ АКЦЁРА НЕ ВАЖНА, ДЗЕ ЁН ВЫСТУПАЕ»

— Віншуем вас з выхадам новага альбома!

► ФЕСТИВАЛИ

СЯРОГУ ТУТ НЕ ЧАКАЛІ...

Анатоль МЯЛЬГҮЙ

Яшчэ ў 2004 годзе, калі беларускамоўны рэп толькі пачынаў рабіць першыя крокі на нашых канцэртных пляцоўках, у прадмове да першай айчыннай рэп-складанкі «Пасадзі! DEAD RAPku/Rap Not Dead» аўтар гэтых радкоў выказаў спадзяванне, што дыск «стане прадвеснікам узінкнення ўплывовага руху, які аб'яднае і прыхільнікаў аўтэнтычнага рэпу, і наватараў стылю, і тых свядомых рэперу, для якіх гук роднай мовы нешта значаць».

З тых часоў адбыліся фестывалі супрауднага беларускага рэпу, з'явіліся першыя беларускамоўныя зоркі вулічнага стылю чытання, а музычныя крытыкі з узёненасцю загаварылі пра феномен «беларускага рэпу», амбіркоўчыя яго плюсы і мінусы.

І хоць многія аўтары-аўтэнтычныя чытальнікі беларускамоўнага рэпу па розных прычынах ціпер адышлі ад аўтэнтычнай канцэртнай дзеянасці (Павел Зыгмантовіч — «Пан Жы́кма» працуе ў Маскве, Сяргей Давідзенка — «Шляхта» — засцярогліўся на сям'і, Кроў (ЧПБ) звязаў свае творчыя планы з тэлебаччаннем...), на айчыннай сцэне не перастаюць з'яўляцца вартаўцы выкананіць, якія рогуляруна праводзяць канцэрты, выдаюць альбомы, здымаюць відэо. А гэта значыць, традыцыйны працягвае жыць, узбагачаючы сучасную нацыянальную культуру.

З часу прэзентанты дыска «Пасадзі! DEAD RAPku/Rap Not Dead» мінула ўжо некалькі гадоў, і надышоў час зрабіць агляд творчых сіл, якія стаяць на мэце сінтэз роднага слова і электронных бітага рэпу. Гэту ідею ўзяўся реализаў малады і амбітны выкананыць Vinsent, які запрасіў у клуб «Рэактар» многіх выкананіць, што арэнтуюцца ў сваёй творчасці на мову Купалы і Коласа. Гэты памненні быў падтрыманы і слухачамі, якія ў той дзень запоўнілі залу клуба ў чаканіі вядомых хітоў і прэм'ер.

Першым на фестывальную сцену быў запрошаны рап-дуэт «PANaNieba» з Вілейкі. У спрадважэнні DJ Maltak'а яго ўзельнік Sviiedak і SP Kava прадсталі свой гурт у традыцыйным олд-скульным intro, а таксама зачыталі некалькі троکаў з будучага альбома «PANaNieba» «На Балоце». Адчуваецца, што выкананіць партэбны канцэртны досвед, каб больш дасканала агучваць текст, ствараць адпаведнае стыль.

Тым не менш, невялікі спінчыны волыт рэперы кампенсуюць шчырасцю пачуццяў і яскравасцю акутальных тэкстаў. Да таго ж на сцэне ім дамагалі такія ветэраны айчыннай рэп-сцэны, як Zeman і Condor. Дарочы, Zeman выходзіў на сцэну і са сваім спро-

бамі ў freestyle, якія тэматычна былі прысвечаны Беларусі і яе сёняшнім дню. Слухачы з вялікай прыхильнасцю сустэрлі гэтых эксперыменты, бо беларускамоўны freestyle пакуль застаецца самым складаным раздзелам айчыннай рэп-культуры.

Рэп-групаўка з Лунінца «Lunclan» — прыхильнікі традыцый і стылю. Мотаму ў іх кампазіцыях шмат таго, што падабаецца слухачам: гумарыстычныя, а часам і злосныя тэксты, вялікая доля імпрэвізіі, спецыфічная для хіп-хопу лексіка. Але ў «Lunclan» усё гэтыя атрыбуты стылю маюць выразны беларускі калярны. Мотаму слухачы так цёпла сустэрлі кампазіцыі лунінцкіх выкананіць «Менск», «У Машы», «My school», якія тыя чыталі разам са слухачамі.

Рэзы небанальнасці гэтаму рэп-фэсту надалі арыгінальныя конкурсы ад грамадска-культурніцкай кампаніі «Будзьма беларусам!». Акрамя традыцыйных спаборніцтваў на веданне творчасці ўздельнікаў фэсту, арганізатары прапанавалі тым, хто ў гэты дзень прыйшоў у «Рэактар», паспрабаваць сябе ў якасці рап-выкананыць. Для гэтых конкурсаў быў выбраны знаныя вершы Уладзіміра Караткевіча «Мова» і «Заяц варыш піва», якія трэба было прачытаць з выкарыстаннем рап-канонаў. Пераможцамі паводле інтынсіўнасці апладысментаў быў вызанананы малады паэт Васіль Мілецька, які лепш за ўсіх выкарыстаў рytмiku рап-ку. Каараткевіча для іх дэкламації на сцэны.

«Жывое» выступленне Vinsent'a ўпершыню мне удалося пачуць на 10-годзі гурта «B:N», калі тыя запрасілі рэпера выступіць разам на адной сцэне. Думаю, многіх тады ўразіла яго экспрэсійная манера чытання, блізкая да рок-вакала. Нешта ў гэтай манеры чакаў ад выступлення Vinsent'a ў клубе «Рэактар»...

Але гэтым разам выкананыца паўстаў у зусім іншай інастасі: ліркам, якія пранікнічна чытаюць «Лютаўскі доклад» і знаміты «Восенскі вальс» з дзябогнага альбома «Пачатаю», філофагам — у чытанак «Сапраўдных людзі», «Наша слаўа ў небасцэпах», «Я праяцца юва жыць», «Ты на небе». А яшчэ — чалавекам, якога хвале будучае роднага краю, які ён бачыць свабодны і незалежны. Такія творы, як «Бог, Радзіма, Воля», «Слава героям» знаходзіць гарачы водгут у моладзевым асиродзі, бо маюць універсальныя якасці, характэрныя для твораў супрауднага мастацтва. Хоць бы сабе і вулічнага...

Слухачам відавочна падабаецца, што Vinsent, нягледзячы на

своя маладосьць, пазіцыянуе сябе стваральнікам і захавальнікам традыцый беларускамоўнага рапа, быва на сібе лідэрскія функцыі. Аўтарытэту і вядомасці выканануцу надаюць і першы альбом «Пачатаю», і шыкоўко відзялілі «Восенскі вальс», які атрымаў прэстыжныя прэміі «Street Awards» і «Кліп-марафон». А таксама то, што рэпер пастаянна ўдасканальвае тэхніку чытання, надае вялікую ўвагу вобразнасці і лексічнай узорнасці беларускамоўных тэкстаў, стварае шоу, якое гарманізуе з вобразамі і сімваламі, што ўзнікаюць у час выканання той ці іншай кампазіцыі.

Яшчэ адзін ветэран айчыннай рап-сцэны — Вожык (TO Lapata), ціпер жыве ў Сянно і па праву можа называць гэгінальным выкананыцем. Нягледзячы на свой правінційны статус, Вожык заісаў некалькі кампазіцій, якія прынеслі яму папулярызаць. Вось і на фэсце ім быў выкананы новы трэк «Амерыка скрэзы» з будучым альбому «У віры падзеі», які быў створаны ў супрацоўніцтве з ві-

домым прадстаўніком амерыканскай хіп-хоп-культуры Pora Chief, які прадстаўляе гурт «Zu-Ninjas» — частку легендарнай фармацыі Wu-Tang Killas Beez.

Таксама была цёпла прынята слухачамі і апошняя чытанка Вожыка «Вечна жывая», якую ён прысвяціў Беларусі. Дарэчы, падчас фесту стала відавочна, што тэматыка Беларусі — краіны, якія да гэтага часу змагаюцца з учапствай імперыяй за незалежнасць, — вельмі хвальні айчынныя ропераў. І гэта асаблівасць надае вырашальнае адзінненне нашым выкананіям ад тутэйшых аплагетаў «рускага рапа».

Што да гэданага ў загалоўку вядомага гамільчаніна Сяргое, то гэты рап-бізнесовец з маскоўскай праціскай па вызначанні не мог стаць удзельнікам такіх рэп-сцэнаў. Хоць талент Сержука як аўтара і чытальніка здольны быў вылучыць яго ў лік самых выбітных беларускіх рап-гuru.

Бяда Сяргое ў тым, што ён ужо даўно забыўся, што «без аўтарытэту і сінонім паніція «грамадзянін сваіх краін», які паважае карані і мову свайго народа. Бо без ведання гісторыі і мовы свайго народа такі «грамадзянін» становіцца ўласбленнем карыкатурага «недабеларуса». Гэта разумеюць Vinsent і яго сібры, якія знайшли свой шлях у рэчышчы нацыянальнай культуры. Ці стане гэта відавочным для іншых прадстаўнікоў хіп-хоп-культуры, якія спрабуюць зайніці сябе на супрацоўніцтве з ві-

► АБ'ЯВА

ДУДАРСКІ ФЭСТ

19 мая. Танцавальная крытая пляцоўка парка Чалюскінцаў

18.00–22.00

Гурты: «Стары Ольса», «Znich», «Litvintroll», «Testamentum terraе», «Кейлі Кёл», «Расалія», «Unia» і шмат іншых.

Кошт квіткоў: 20 000 папярэдне, 25 000 у дзень канцэрту.

Хто набудзе квіток папярэдне, атрымае плакат гурту «Стары Ольса» ў падарунак!

Кропкі продажу: пераходы Я. Коласа, ГУМ, Каstryчніцкая, Пушкінская, Магілёўская, ГЦ Купалавіцкі (19 кропка), ГЦ Рыга (18-я кропка) і інш.

Даведкі і замова квіткоў па тэлефоне: **649 08 88**.

ТАНЦПЛЯЦОЎКА ПАРКА ЧАЛЮСКІНЦАЎ

СТАРЫ ОЛЬСА ЛІТВІНТРОЛЬ ЗНІЧ

УНІЯ РАСАЛІЯ КЕЙЛІ КЁЛ ТЭСТАМЕНТУМ ТЭРЭХ ЮБІЛЕЙНЫ ФЕСТЫВАЛЬ ВАЛЫНКІ

ДУДАРСКІ ФЭСТ

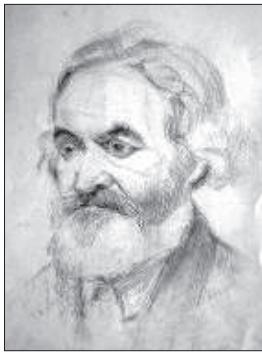
Даведкі: (029)6490888
Кропкі продажу:
пераходы: Я. Коласа, ГУМ, Каstryчніцкая, Пушкінская, Магілёўская, ГЦ Купалавіцкі (19 кропка), ГЦ Рыга (18 кропка)
Кошт квіткоў: 20 000 - папярэдне, 25 000 - у дзень канцэрту
Кропкі, хто набудзе квіток папярэдне ў падарунак плакат Старога Ольсы
www.betmusic.org

► ЗНАХОДКІ

АРХІВЫ РАСКРЫВАЮЦЬ СВАЕ ТАЙНЫ

Аўтапартрэт Я. Ціхановіча, 1934

Партрэт невядомага, аўтар У. Галубок, 1936

Акварэльны аўтапартрэт Я. Ціхановіча, 1928

Партрэт брата Валянціна, 1932

Партрэт невядомай, 1932

Анатоль Мяльгуй

Не так часта ў Беларусі знаходзяць невядомыя мастацкія творы. І тым больш важкім зданцю такія знаходкі. Вось і кіраўнік культурна-асветнага клуба «Спадчына» Анатоль Белы прадэманстраваў грамадскасці свае мастацкія адкрыцці: некалькі графічных і акварэльных твораў беларускіх мастакоў, якія адносяцца да 30–40-х гадоў мінулага стагоддзя. Крыніцай гэтых знаходак стаў архіў аднаго са старых беларускіх мастакоў Яўгена Ціхановіча.

«Нагадаю, мастак Яўген Мікалаевіч Ціхановіч быў гарадовым сябрам культурна-асветнага клуба «Спадчына», — распавёў Анатоль Белы. — У свой час у рамках клубных мэрпрэемствў мы арганізавалі юбілейную мастацкую выставу, якую назвалі «Дынастыя». Для яе была прапанавана канцэпцыя, каб гэта была не толькі выставка аднаго Яўгена Мікалаевіча, а выніковая экспазіцыя, што распавядала пра творческімі мастакамі дынастыі Ціхановічаў. Апошній дні жыцця Яўгена Мікалаевіча сябры клуба апекавалі ім: пастаніна наведвалі яго, гутарылі, дапамагалі ў розных надзёных справах. Адным словам, у нас склаліся вельмі цёплыя адносіны. І калі Яўгена Мікалаевіча не стала, яго майстэрня перайшла да іншых людзей. У суязі з гэтым дачка мастака папрасіла нас зрабіць адтуль усё, што належала яе бацьку, і перавезці ў музей. Гэта творы мастацтва, рамкі, паперы...»

Сярод усяго, што трапіла ў старадарожскіх мастеркі музей, быў дзве вялікія папкі папер.

У іх знаходзіліся графічныя працы дынастыі мастакоў, якімі яны аздаблялі старонкі часопісаў «Вожык», «Бярозка», газеты «Піянер Беларусі». Асабліва шмат было ў іх твораў Валянціна Ціхановіча. Спецыяльна для іх вылучылі асобную экспазіцыю, якая займае цэлую сцяну.

«Каб паскорыць працу, я разбіў архіў на некалькі частак па тэматыцы. Там была тагачасная палітычная карыкатура, у тым ліку і крытыка савецкага ладу жыцця, тагачасных калгасных реалій. Таксама былі ў мастака прыродазнаўчыя, паліянчычныя і рыбалоўскія накіды. І вось неспадзяванка: у стосе гэтых замалёвак я знаходжу творы трэціх графічных гадоў: партрэты жонкі, брата Валянціна, аўтапартрэты. А сярод гэтых графічных і акварэльных прац бачу твор Галубка! Я патэлефанаваў сябру клуба, мастаку А. Крывенку: «Прыедзь, паглядзі, ці супраўды гэта вартыя творы?» Калі ён прыехаў і пабачыў аркушы, сумненні зніклі: «Этага выдатных знаходкі!» — сказаў Анатоль Яўхімавіч.

Вядома, што да сейня захавалася толькі чатыры алейныя творы У. Галубка. Адзін з іх знаходзіцца ў мастацкім музеі ў Старых Дарогах, алін — у сямействе Ціхановічаў, два творы экспануюцца ў Гомельскім тэатры чыгуначнікі. Знаходкі пастаўлі пытанне пра тое, дзе яны будуть выстаўліцца, дзе з імі можна будзе пазнаёміцца аматарамі і знаўцамі беларускага мастацтва.

«Я меў размову з кіраўніцтвам Нацыянальнага мастацкага музея, — працягвае Анатоль Белы, — і прапанаваў перадаць туды адну ці некалькі знойдзеных мной прац з калекцыі Ціхановічаў. Але ўзамен папрасіў, каб спецыялісты Нацыянальнага музея прыхалі ў Старыя Дарогі і даілі мастацкую адзнаку экспазіцыям майго музея. Для мене важна, каб першы ў краіне прыватны мастацкі музей быў прызнаны і афіцыйна

занесены ў реестр культурных каштоўнасцяў. Трэба думадзь пра будучыню майго прыват-

нага збору, бо калекцыі пашыраюцца, колькасць наведвальнікаў павялічваецца. Іх стане

яшчэ больш, калі я выстаўлю новыя знаходкі з архіву Яўгена Ціхановіча».

БЕЛСАТ tv

ІНФАРМАЦЫЯ ШТОДНЯ З 21.00

заўходы пасля навінаў
НАМЕСШЫЯ ПУБЛІЦЫСТЫЧНЫЯ ПРАГРАМЫ КАНАЛА

ПАНЯДЗЕЛАК

АЎТОРАК

СЕРАДА

ЧАЦВЕР

ПЯТНІЦА

БЕЛСАТ® ІНФАРМАЦЫЯ БЕЗ ЦЭНЗУРЫ

«БЕЛСАТ» ДАСЛЯЖНЫ
ПРАЗ СПАДАРОЖНИКІ
«СІРЮС-І АСТРА»

www.belsat.eu